

گزارش اقتصادی شاپرک

بهمن ۱۴۰۲ . شماره ۱۰۴

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۱.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۲.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۲
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۴.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۷.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۷.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۸.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۳۹.....	۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۳.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۵.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۶.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۸.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۸.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۲.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۳.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۸

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۹
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۹
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۲
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۵

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۷

- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۸
- ۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۸
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹
- ۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۱
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۳
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۵
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۷۸
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۷۸
- ۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی در بعد کشوری ۸۱
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۵
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۸۸
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۱

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۳

- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۳
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۴
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۵
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۹۸
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۰
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۲
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۳
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۴
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۵
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۰۶
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۷

- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۰۹
- ۶- جمع‌بندی ۱۱۷
- ۷- واژه‌نامه ۱۲۵

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲... ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲..... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲..... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- بهمن ۱۴۰۲..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- دی و بهمن ۱۴۰۲..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - بهمن ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی و بهمن ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲..... ۳۶
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - بهمن نسبت به دی ۱۴۰۲..... ۴۰
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۴۰۲..... ۴۱
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۲..... ۴۳
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - بهمن ۱۴۰۲..... ۴۴
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - بهمن ۱۴۰۲..... ۴۷
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۲..... ۴۹
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۲..... ۵۰
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۲..... ۵۱
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰..... ۵۳
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - بهمن ۱۴۰۲..... ۵۴
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - بهمن ۱۴۰۲..... ۵۶
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - بهمن ۱۴۰۲..... ۶۰
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲..... ۶۱
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲..... ۶۴
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به بهمن ۱۴۰۲..... ۶۴

- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲ ۶۸
- شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۲ ۷۱
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۴۰۲ ۷۳
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - دی و بهمن ۱۴۰۲ ۷۵
- شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۴۰۲ ۸۰
- شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - بهمن ۱۴۰۲ ۸۳
- شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - بهمن ۱۴۰۲ ۸۵
- شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - بهمن ۱۴۰۲ ۸۷
- شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۸۹
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۹۴
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۹۵
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۱۰۴
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۱۱۱
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۱۱۲
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۱۱۴
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ماه ۱۴۰۲ ۱۱۵

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲	۱۸
جدول ۳-۱	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - بهمن ۱۴۰۲	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۲	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۲	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۲	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۲	۳۸
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - بهمن ۱۴۰۲	۳۸
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۲	۳۹
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی و بهمن ۱۴۰۲	۴۱
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور - بهمن ۱۴۰۲	۴۵
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۲
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۳
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲	۵۹
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته	۶۰
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - بهمن ۱۴۰۲	۶۱
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - بهمن ۱۴۰۲ و ماه گذشته	۶۲
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت	۶۳
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - دی و بهمن ۱۴۰۲	۶۵
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۲	۷۰

جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی و بهمن ۱۴۰۲	۷۲
جدول ۳-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - دی و بهمن ۱۴۰۲	۷۴
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۲	۷۶
جدول ۵-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - دی و بهمن ۱۴۰۲	۷۷
جدول ۶-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - بهمن ۱۴۰۲	۷۹
جدول ۷-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - دی و بهمن ۱۴۰۲	۸۲
جدول ۸-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - دی و بهمن ۱۴۰۲	۸۴
جدول ۹-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - بهمن ۱۴۰۲	۸۶
جدول ۱۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - بهمن ۱۴۰۲	۹۰
جدول ۱۱-۴	سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در بهمن ۱۴۰۲	۹۱
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ماه ۱۴۰۲	۹۶
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - بهمن ماه ۱۴۰۲	۹۸
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۰
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۴۰۲ و بهمن ۱۴۰۲	۱۰۲
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۳
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۶
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۸
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - دی ۱۴۰۲ و بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۹
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - بهمن ماه ۱۴۰۲	۱۰۹

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۰۴ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک karti (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۴/۰۱ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۷۴ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۶ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۲	۴/۲۴ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۲	۲/۸۶ درصد
▼	رشد اسمی بهمن ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۱	۱۹/۲۲ درصد
▼	رشد حقیقی بهمن ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۱	۱۲/۱۹- درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۴۰ درصد
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۴۹ درصد
▼	کارتخوان فروشگاهی	۹۱/۱۱ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۶۳ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۳۷ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۸۹/۱۵ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۶/۱۴ درصد
▲	مانده گیری	۴/۷۱ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۸۶۸/۸۱
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۸۴/۴۰
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۰۴
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۸۳/۳۶

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۶۵/۰۹
▲	کارتخوان فروشگاهی	۵۹/۳۰
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۶۲
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۱۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۷۷۷,۲۸۲ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱۵,۳۱۹ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۲۱۳ عدد استان مازندران
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۸۶/۳۳ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۵۱۶/۳۲
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۰/۱۸ درصد به پرداخت ملت	۱۶/۵۸ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	عدم انتشار	۱۸/۳۳ درصد بانک سپه

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۲۵/۳۹ درصد به پرداخت ملت	۱۷/۰۵ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۴۶/۶۶ درصد به پرداخت ملت	۵۲/۳۳ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	۱۸/۶۹ درصد به پرداخت ملت	۱۶/۳۷ درصد بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	۴۱/۱۶ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	۵۲/۲۸ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار	۱۹/۸۵ درصد بانک سپه

شاخص هر فیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۵۹۲	۲,۰۱۶
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۱۳۴	۳,۴۷۸
کارتخوان فروشگاهی	۱,۲۶۶	۹۵۷

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۴/۱۵ درصد
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۱۹/۹۶ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۰/۸۳ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۲/۵۷ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۸۶ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۱/۱۱ درصد
خطای شاپرکی	۱/۹۰ درصد
خطای صادرکنندگی	۷/۶۷ درصد
خطای کاربری	۸۸/۴۰ درصد
خطای کسب و کار	۰/۹۲ درصد

کیفیت ارائه خدمات

سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۹/۱۴ درصد
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۸۶ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های موفق از کل تراکنش ها	۰/۱۰ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۳/۷۲ - درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در بهمن ماه ۱۴۰۲

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۸۴۹
کمترین میزان شاخص	فرابردازان آروند امید	۰/۴۴۹

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۲۳۳ درصد
کمترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۱۳ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	فرابردازان آروند امید	۲۶/۶۳ درصد
کمترین سهم	به پرداخت ملت	۸/۶۳ درصد

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا شهریور ۱۴۰۲) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۲/۴۲٪	۷,۰۵۱,۵۸۸	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱۳/۲۷٪	۷,۷۰۸,۳۹۴	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱۴/۱۱٪	۸,۳۳۴,۰۴۷	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱۳/۹۹٪	۸,۴۴۹,۳۱۴	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱۵/۱۲٪	۹,۲۳۱,۴۴۳	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱۸/۴۴٪	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱
۱۲/۷۹٪	۸,۲۱۱,۰۷۶	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	فروردین ۱۴۰۲
۱۴/۹۵٪	۹,۶۷۲,۰۸۴	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۲
۱۴/۸۶٪	۹,۷۸۷,۶۶۳	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	خرداد ۱۴۰۲
۱۴/۴۹٪	۹,۶۹۸,۸۵۵	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱۳/۸۹٪	۹,۵۱۶,۴۰۹	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱۴/۰۱٪	۹,۹۴۷,۴۰۶	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲

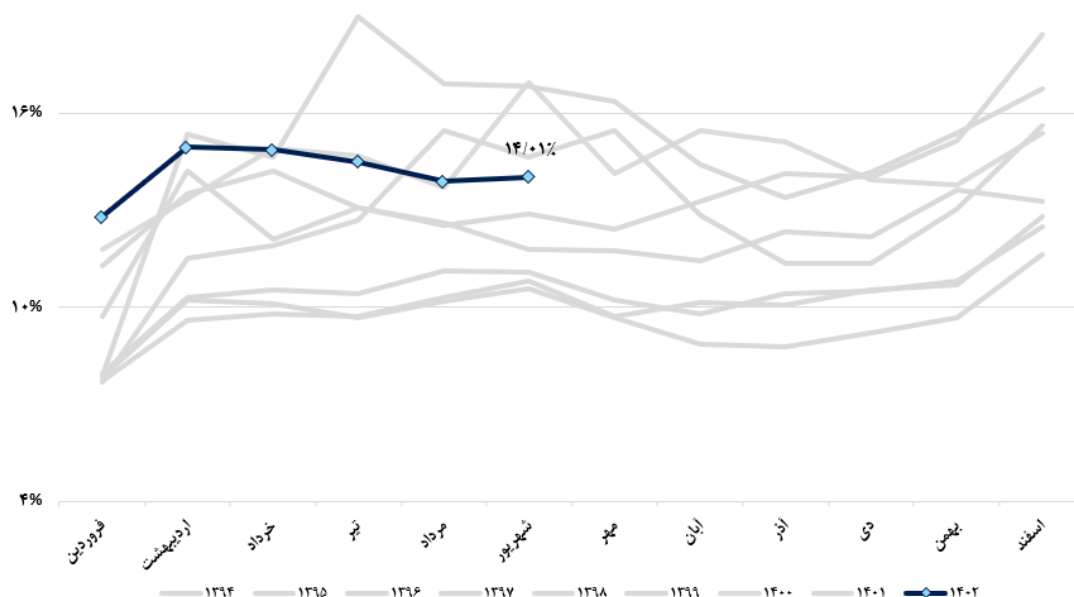
در شهریور ۱۴۰۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۰۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲، افزایش ۰/۱۳ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در شهریور ۱۴۰۲، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۴/۵۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۳/۵۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا شهریور ۱۴۰۲ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در

جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

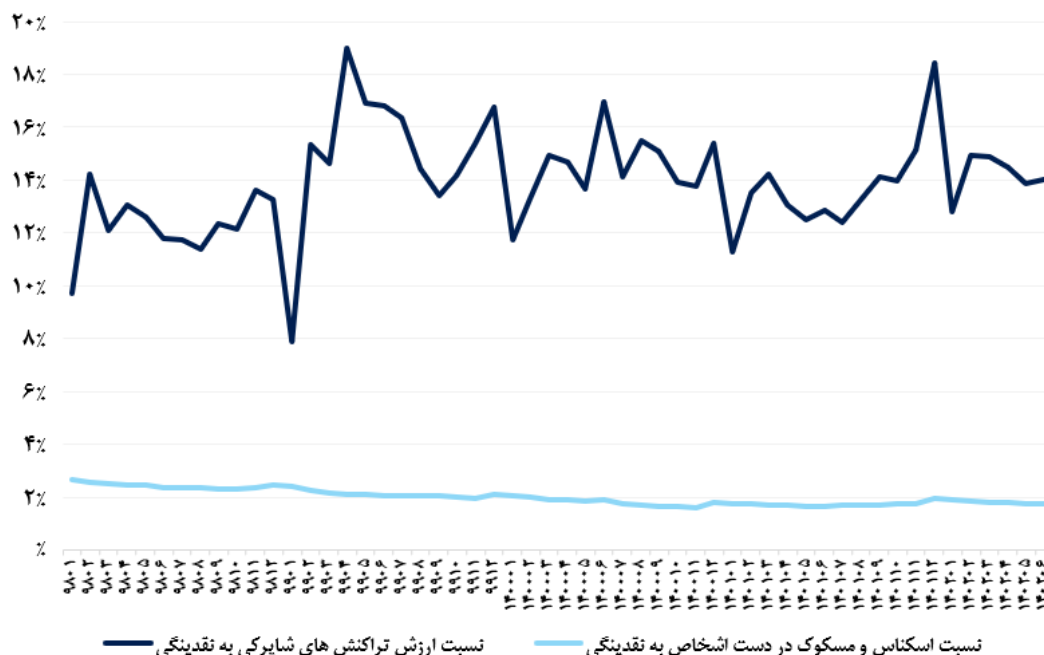
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۱,۰۱۷,۰۰۰	۱/۷۲٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۱,۰۵۴,۰۰۰	۱/۷۵٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۱,۰۷۴,۸۰۰	۱/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۱	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	۱,۲۲۶,۱۰۰	۱/۹۳٪
فروردین ۱۴۰۲	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	۱,۲۳۶,۳۰۰	۱/۹۳٪
اردیبهشت ۱۴۰۲	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	۱,۲۰۵,۸۰۰	۱/۸۶٪
خرداد ۱۴۰۲	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	۱,۱۹۹,۶۰۰	۱/۸۲٪
تیر ۱۴۰۲	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	۱,۲۱۲,۹۰۰	۱/۸۱٪
مرداد ۱۴۰۲	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	۱,۲۱۴,۲۰۰	۱/۷۷٪
شهریور ۱۴۰۲	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	۱,۲۳۵,۵۰۰	۱/۷۴٪

در شهریور ۱۴۰۲، ۱/۷۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مرداد ۱۴۰۲ کاهش ۰/۰۳- درصدی را تجربه نموده است. در شهریور ۱۴۰۲ میزان نقدینگی با افزایش ۳/۵۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۷۵ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا شهریور ۱۴۰۲) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۰۱ درصد در شهریور ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۷۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

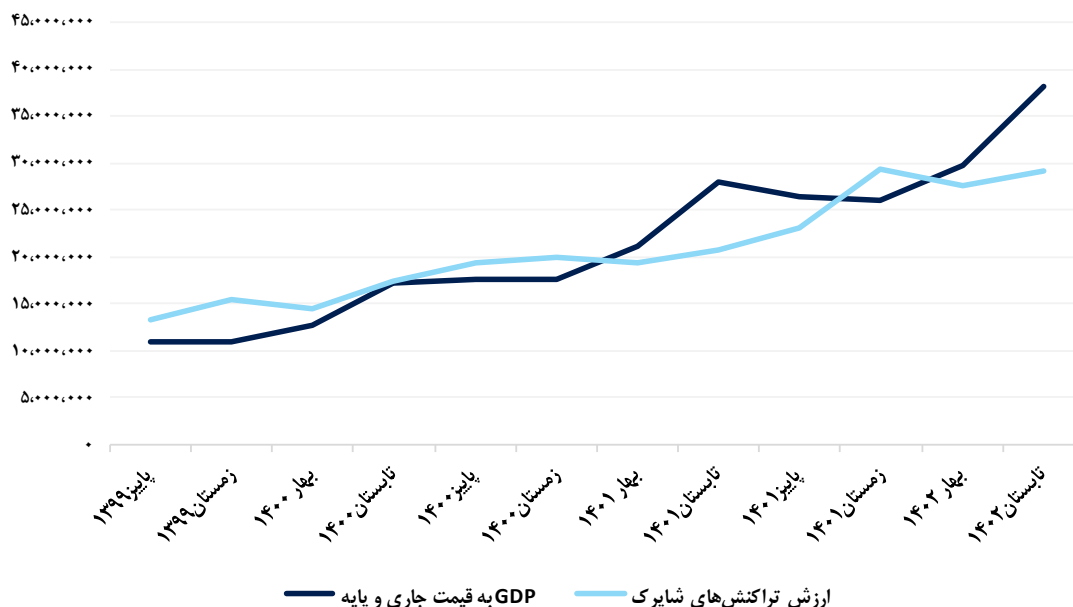
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۲۷,۶۷۰,۸۲۳	۲۹,۶۹۴,۰۰۰	بهار ۱۴۰۲
۲۹,۱۶۲,۶۷۰	۳۸,۱۷۴,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۲

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپراک در بهمن ماه ۱۴۰۲

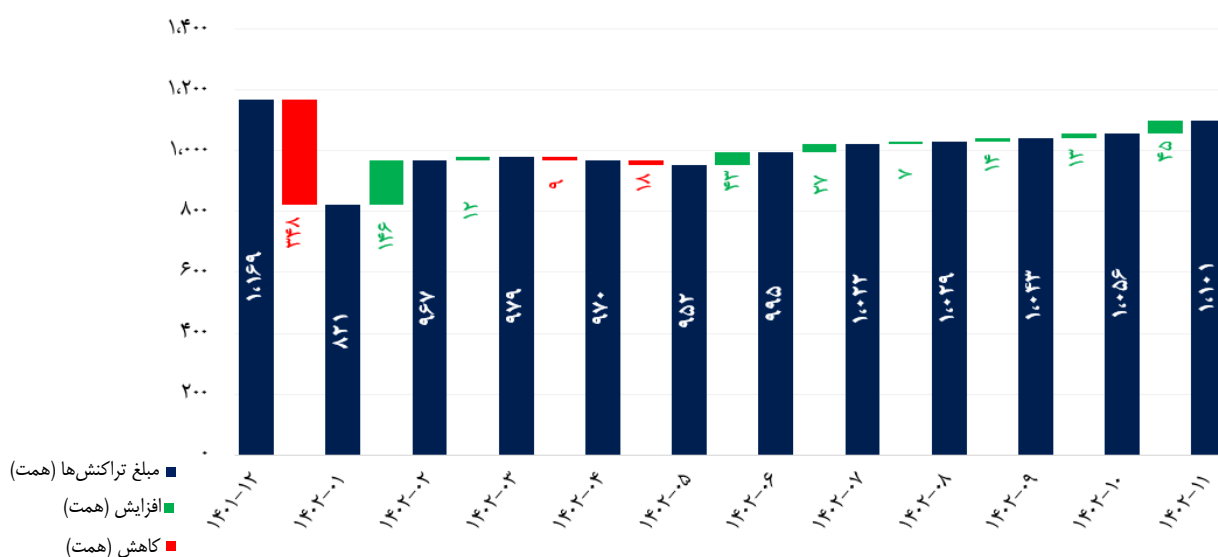
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپراک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپراک

در این بخش، عملکرد شاپراک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

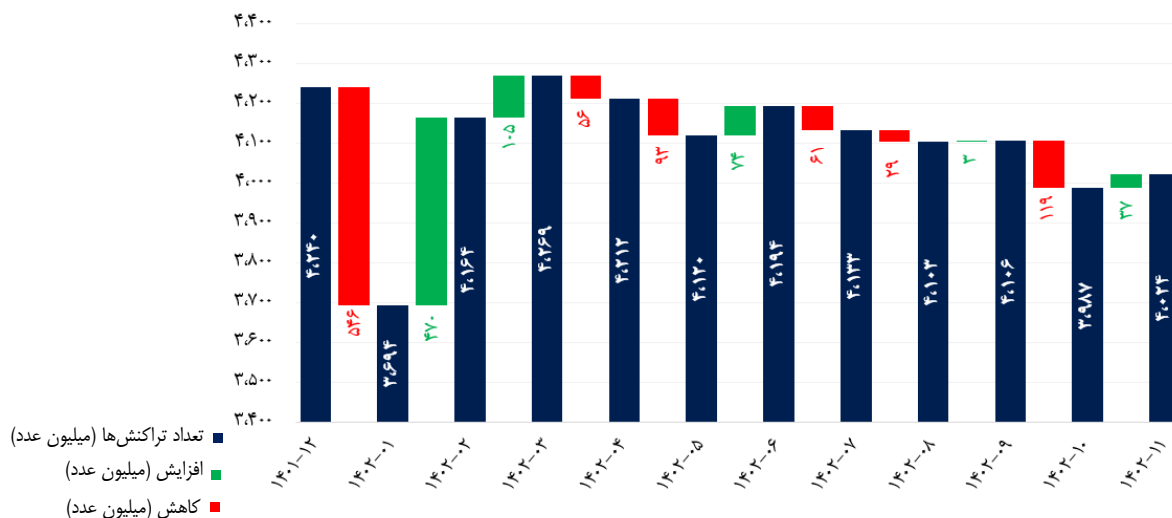
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنشها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲

در بهمن ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۴,۰۲۴ میلیون تراکنش با ارزش ۱۱,۰۰۶ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به دی ماه رشد ۰/۹۲ درصدی در تعداد و ۴/۲۴ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنشهای شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنشهای شاپرک

نوع	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۰/۹۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۶	۴/۲۴٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنشهای شاپرک در بهمن ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنشهای شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	بهمن ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۷/۵۴٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۶	۱۹/۲۲٪

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۷/۵۴ و از نظر ریالی ۱۹/۲۲ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۰,۵۵۸,۱۱۳,۳۶۶/۳۷	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۵/۶۵	۴/۲۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۷,۴۰۹,۵۷۹/۵۵	۴۸,۷۶۳,۲۵۳/۱۰	۲/۸۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۲۲/۷	۲۲۵/۷	۱/۳۵٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۴/۲۴ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۲/۸۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۲/۵۳	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۵/۶۵	۱۹/۲۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵۵,۵۳۲,۴۶۳/۲۹	۴۸,۷۶۳,۲۵۳/۱۰	-۱۲/۱۹٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۶۶/۲۴	۲۲۵/۷۰	۳۵/۷۷٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۱۹/۲۲ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۲/۱۹- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۸۵,۳۴۷	۱,۱۳۳,۵۹۲	۴/۴۵%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۷۴۲	۶,۴۶۰	-۴/۱۸%
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۹۵,۹۲۰	۱۰,۴۱۳,۲۵۴	۱/۱۴%
مجموع ابزارها	۱۱,۳۸۸,۰۰۹	۱۱,۵۵۳,۳۰۶	۱/۴۵%

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به دی ماه رشد ۱/۴۵ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۱۴ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۲ ماه رشد ۴/۴۵ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

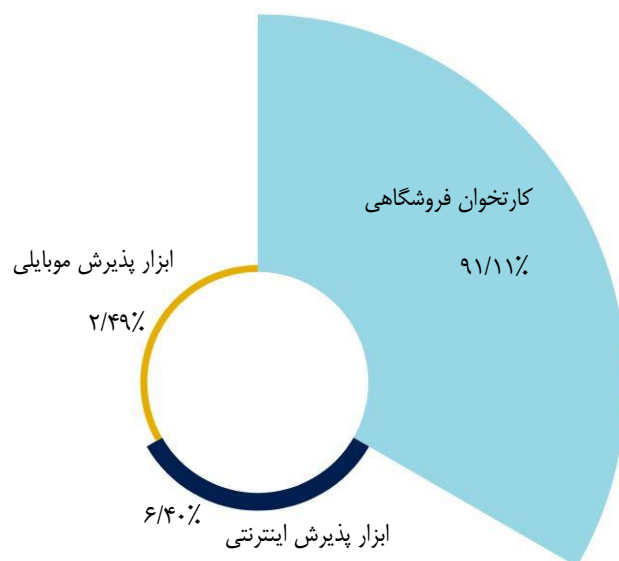
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- بهمن ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	دی ۱۴۰۲		بهمن ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۸۵,۳۴۷	۹/۵۳%	۱,۱۳۳,۵۹۲	۹/۸۱%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۷۴۲	۰/۰۶%	۶,۴۶۰	۰/۰۶%
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۲۹۵,۹۲۰	۹۰/۴۱%	۱۰,۴۱۳,۲۵۴	۹۰/۱۳%
مجموع ابزارها	۱۱,۳۸۸,۰۰۹	۱۰۰/۰۰%	۱۱,۵۵۳,۳۰۶	۱۰۰/۰۰%

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۹۱/۱۱ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۳۳,۵۹۲	۲۵۷,۵۱۰,۳۷۹	۲۲۷
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۶۰	۱۰۰,۰۲۲,۱۴۲	۱۵,۴۸۳
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۴۱۳,۲۵۴	۳,۶۶۶,۲۴۵,۶۸۵	۳۵۲
مجموع ابزارها	۱۱,۵۵۳,۳۰۶	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۳۴۸

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در بهمن ۱۴۰۲، ۳۴۸ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱/۸۲ واحدی (۵۲٪ - درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در بهمن ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۲/۱۷ - درصدی از ۲۳۲ تراکنش در دی ۱۴۰۲ به ۲۲۷ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۵,۴۸۳ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۷۸۷/۱۴ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۱/۰۶ واحد کاهش نسبت به دی ۱۴۰۲ به ۳۵۲ عدد در بهمن ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۳۳,۵۹۲	۲,۳۷۲,۹۱۹,۴۱۹	۲,۰۹۳/۲۷
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۶۰	۱۹,۶۵۶,۹۱۹	۳,۰۴۲/۸۷
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۴۱۳,۲۵۴	۸,۶۱۳,۲۸۹,۸۸۸	۸۲۷/۱۵
مجموع ابزارها	۱۱,۵۵۳,۳۰۶	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۶	۹۵۲/۶۲

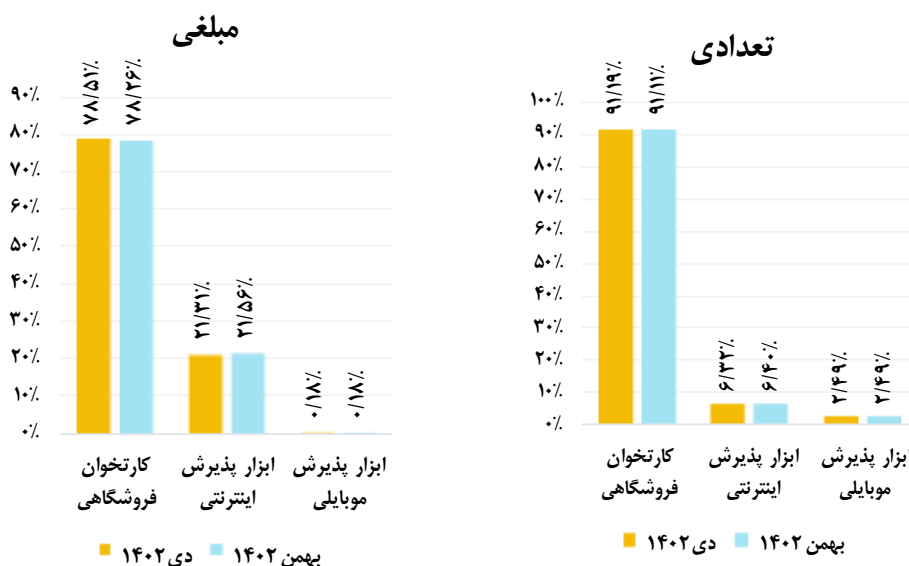
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ۱۴۰۲ ماه با افزایش ۲۰/۲۰ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۰۹۳/۲۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۲۹۹/۶۰ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳,۰۴۲/۸۷ میلیون ریال به ازای هر ابزار در بهمن ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۸۲۷/۱۵ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۲/۰۱ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۳۸,۹۳۹,۷۷۵	۲,۳۷۲,۹۱۹,۴۱۹	۹/۹۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۰,۰۳۲,۱۱۸	۱۹,۶۵۶,۹۱۹	۰/۲۰
کارتخوان فروشگاهی	۳,۴۹۵,۱۷۲,۲۵۵	۸,۶۱۳,۲۸۹,۸۸۸	۲/۴۶
مجموع ابزارها	۳,۸۳۴,۱۳۴,۱۴۸	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۶	۲/۸۷

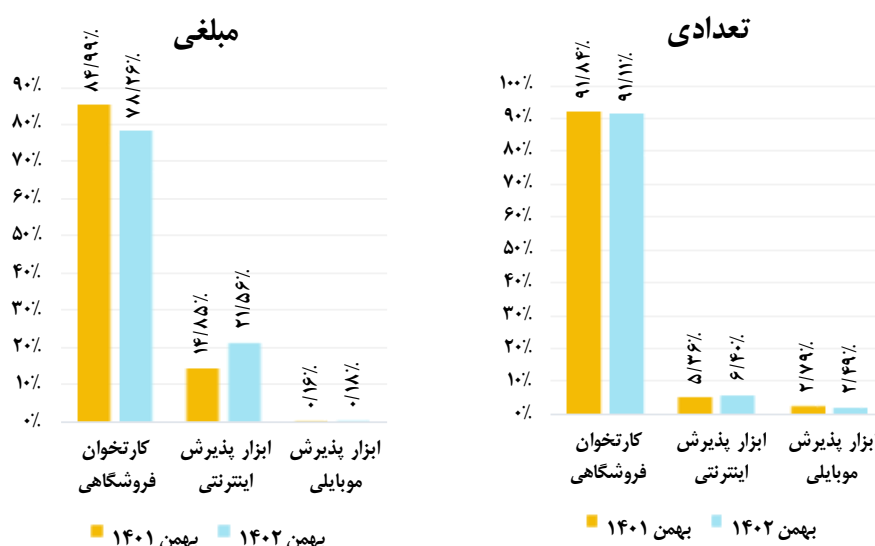
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۰۸ و ۰/۲۵ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۰۸ و ۰/۲۵ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب افزایش ۰/۰۰۱ و ۰/۰۳۴ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای بهمن ۱۴۰۲ و مقایسه آن با بهمن ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۷۳ و ۶/۷۳ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۱/۰۳ و ۶/۷۱ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۳۰ و افزایش ۰/۰۱۶ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

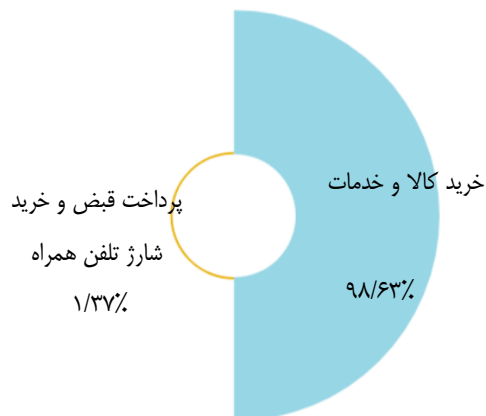
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در بهمن ۱۴۰۲، ۸۹/۱۵ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۳۳ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۷۱ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

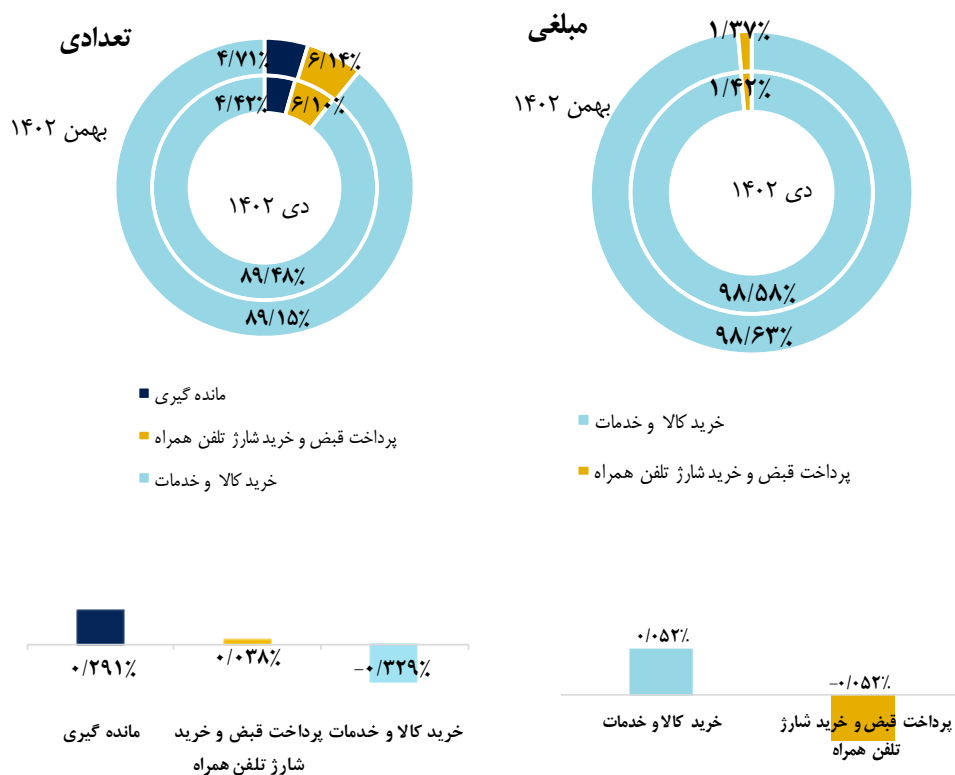
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - بهمن ۱۴۰۲

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۳ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه بهمن ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲

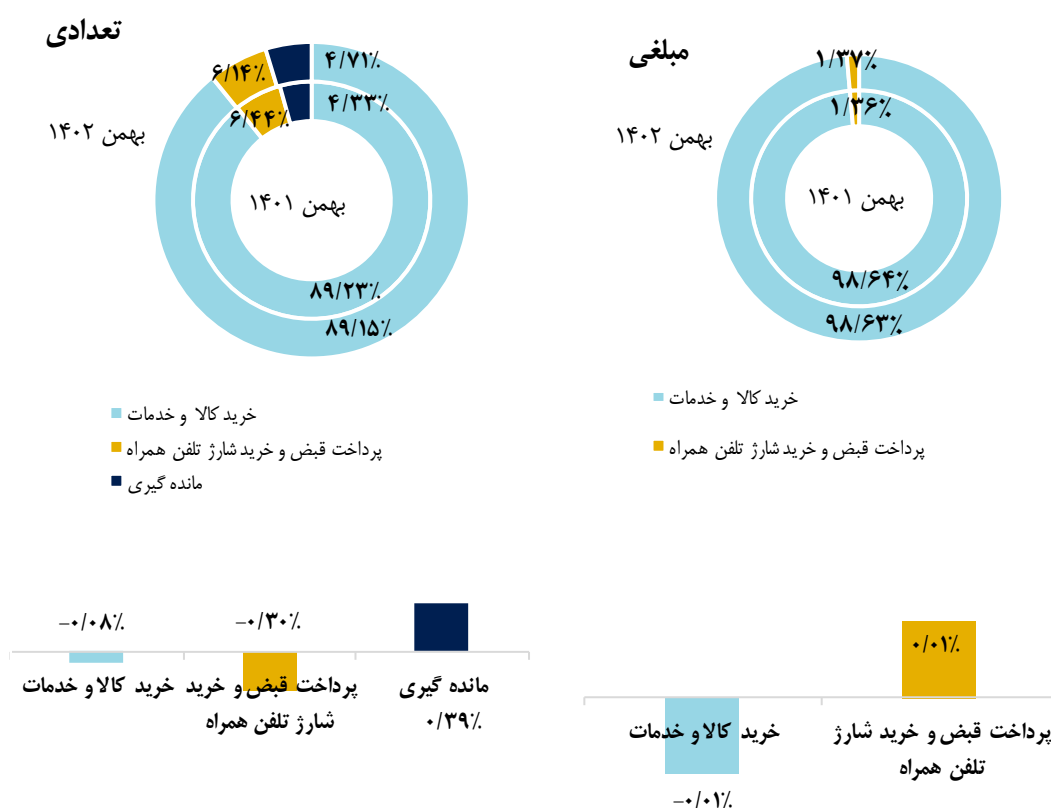
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی و بهمن ۱۴۰۲

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" و "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۳۲۹ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۰۳۸ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۲۹۱ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در بهمن ماه با افزایش ۰/۰۵۲ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی بهمن ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می‌شود همزمان با کاهش ۰/۰۸ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۰۱- درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۳۰ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۳۹ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱,۸۶۸/۸۱ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌ها با تعداد ۱,۶۸۴/۴۰ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۰۴ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۸۳/۳۶ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۳۳,۵۹۲	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۸۳/۳۶
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۶۰		۱/۰۴
کارتهخوان فروشگاه‌های	۱۰,۴۱۳,۲۵۴		۱,۶۸۴/۴۰
کل ابزارها	۱۱,۵۵۳,۳۰۶		۱,۸۶۸/۸۱

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در بهمن ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - بهمن ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۵۷,۵۱۰,۳۷۹	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۴/۱۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۰,۰۲۲,۱۴۲		۱/۶۲
کارتهخوان فروشگاه‌های	۳,۶۶۶,۲۴۵,۶۸۵		۵۹/۳۰
کل ابزارها	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶		۶۵/۰۹

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در بهمن ماه سال جاری ۶۵/۰۹ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتهخوان فروشگاه‌های با ۵۹/۳۰ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

استان

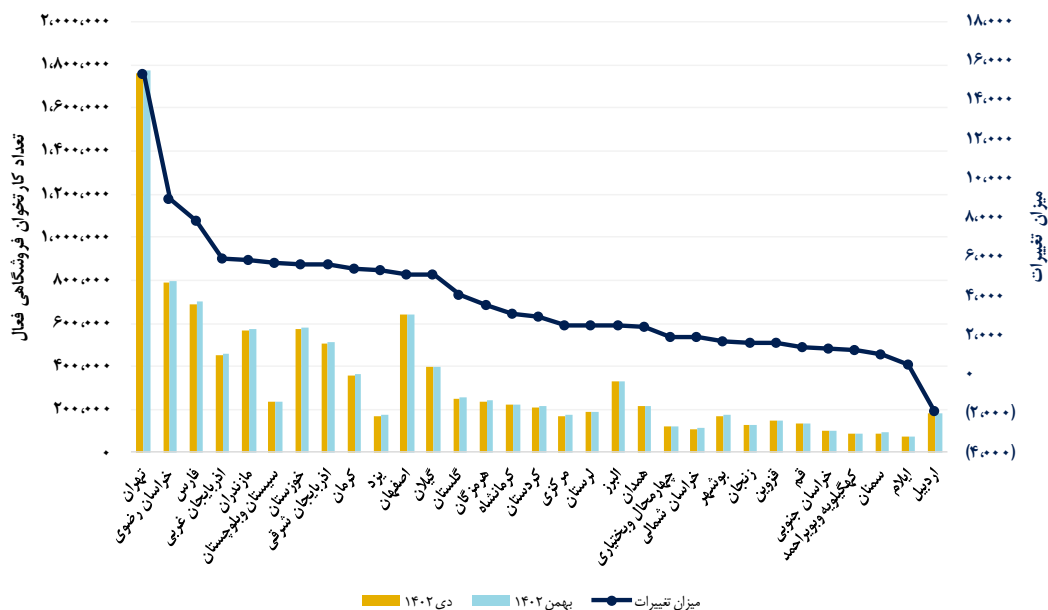
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۲

نام استان	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۶۱,۹۶۳	۱,۷۷۷,۲۸۲	۱۵,۳۱۹	۰/۸۷٪
خراسان رضوی	۷۸۶,۱۵۳	۷۹۵,۱۱۸	۸,۹۶۵	۱/۱۴٪
فارس	۶۹۰,۶۰۴	۶۹۸,۴۵۷	۷,۸۵۳	۱/۱۴٪
اصفهان	۶۳۸,۹۳۳	۶۴۴,۰۳۴	۵,۱۰۱	۰/۸۰٪
خوزستان	۵۷۵,۰۲۱	۵۸۰,۶۶۴	۵,۶۴۳	۰/۹۸٪

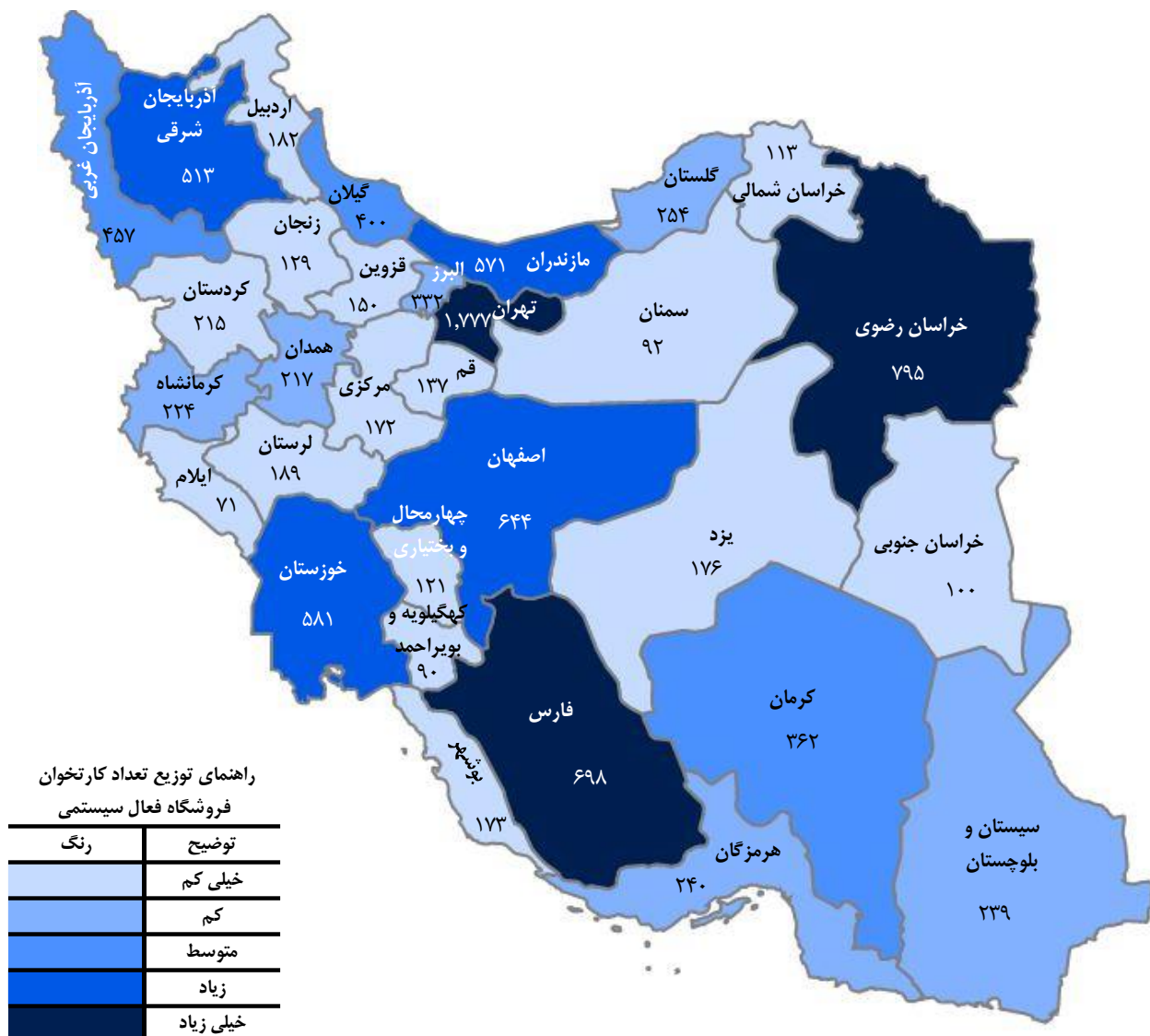
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در بهمن ۱۴۰۲ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر استان - بهمن نسبت به دی ۱۴۰۲

در بهمن ۱۴۰۲ بیشترین افزایش در تعداد کارتهای فعال با ۱۵,۳۱۹ افزایش متعلق به استان تهران می باشد، همچنین در استان اردبیل تعداد کارتهای فعال نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است. شکل ۱۱-۲ پراکندگی تعداد کارتهای فعال سیستمی در استان های کشور را نشان می دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۴۰۲

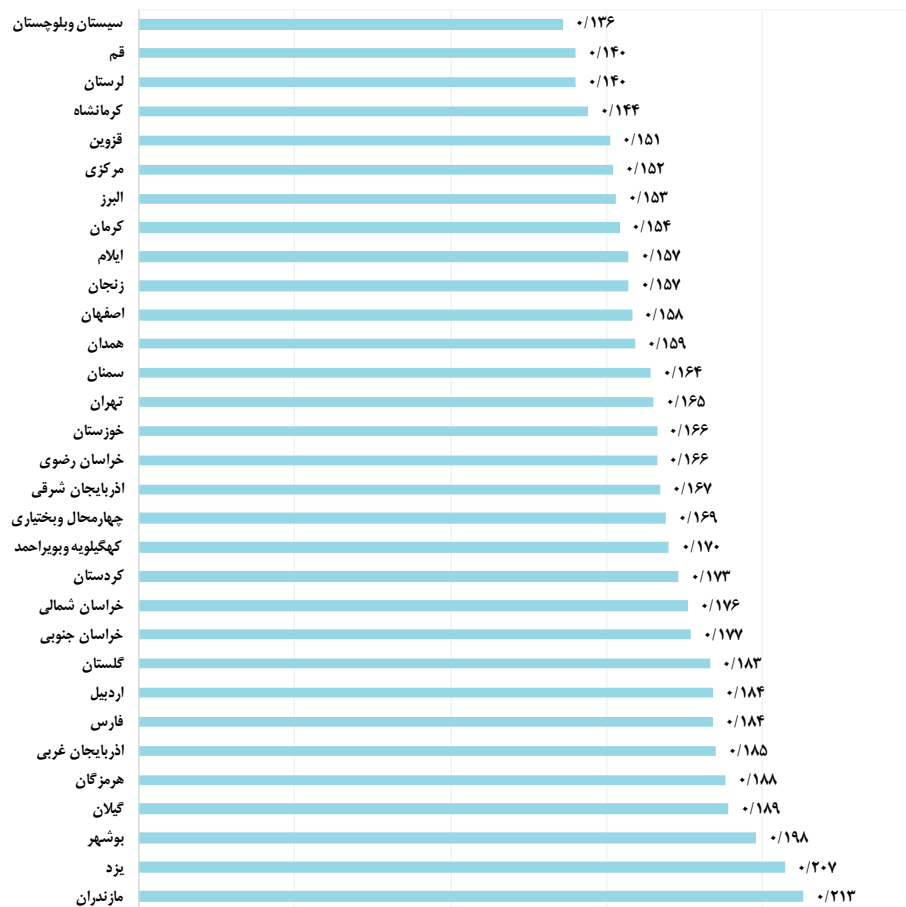
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی و بهمن ۱۴۰۲

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
یزد	۰/۲۰۱	۰/۲۰۷	۳/۱۱٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
سیستان و بلوچستان	۰/۱۳۲	۰/۱۳۶	۲/۴۳٪
خراسان شمالی	۰/۱۷۳	۰/۱۷۶	۱/۷۲٪
گلستان	۰/۱۸۰	۰/۱۸۳	۱/۶۳٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۶۶	۰/۱۶۹	۱/۶۱٪
کرمان	۰/۱۵۲	۰/۱۵۴	۱/۵۰٪
هرمزگان	۰/۱۸۵	۰/۱۸۸	۱/۴۹٪
مرکزی	۰/۱۴۹	۰/۱۵۲	۱/۴۸٪
کرمانشاه	۰/۱۴۲	۰/۱۴۴	۱/۳۹٪
کردستان	۰/۱۷۱	۰/۱۷۳	۱/۳۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۶۸	۰/۱۷۰	۱/۳۶٪
خراسان جنوبی	۰/۱۷۴	۰/۱۷۷	۱/۳۵٪
لرستان	۰/۱۳۸	۰/۱۴۰	۱/۳۴٪
آذربایجان غربی	۰/۱۸۲	۰/۱۸۵	۱/۳۱٪
گیلان	۰/۱۸۷	۰/۱۸۹	۱/۲۸٪
زنجان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۷	۱/۲۵٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۴	۰/۱۶۶	۱/۱۴٪
فارس	۰/۱۸۲	۰/۱۸۴	۱/۱۴٪
سمنان	۰/۱۶۲	۰/۱۶۴	۱/۱۳٪
همدان	۰/۱۵۷	۰/۱۵۹	۱/۱۲٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۱/۱۱٪
قزوین	۰/۱۴۹	۰/۱۵۱	۱/۰۷٪
قم	۰/۱۳۹	۰/۱۴۰	۱/۰۴٪
مازندران	۰/۲۱۱	۰/۲۱۳	۱/۰۳٪
خوزستان	۰/۱۶۵	۰/۱۶۶	۰/۹۸٪
بوشهر	۰/۱۹۶	۰/۱۹۸	۰/۹۷٪
تهران	۰/۱۶۴	۰/۱۶۵	۰/۸۷٪
اصفهان	۰/۱۵۷	۰/۱۵۸	۰/۸۰٪
البرز	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۰/۷۵٪
ایلام	۰/۱۵۶	۰/۱۵۷	۰/۶۶٪
اردبیل	۰/۱۸۶	۰/۱۸۴	-۱/۰۱٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۲

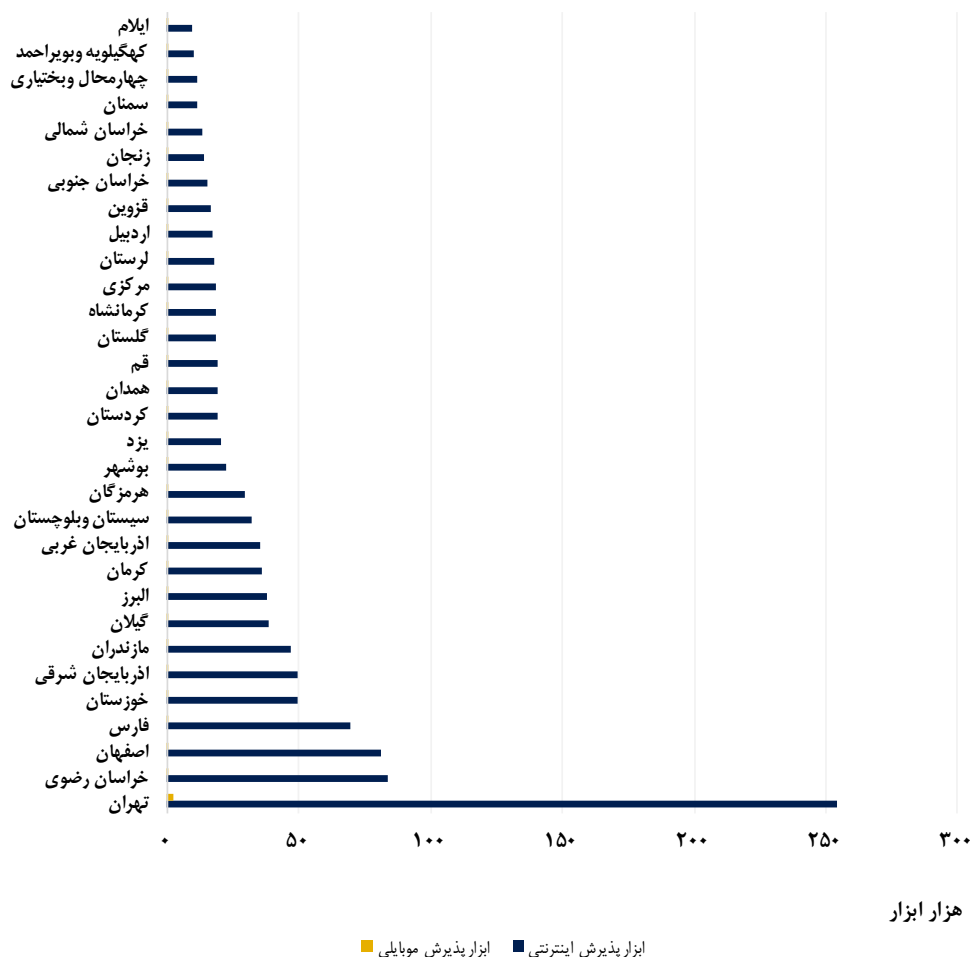
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، قم و لرستان تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در بهمن ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۶۸۴ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۶۸۴ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - بهمن ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه دی و بهمن ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

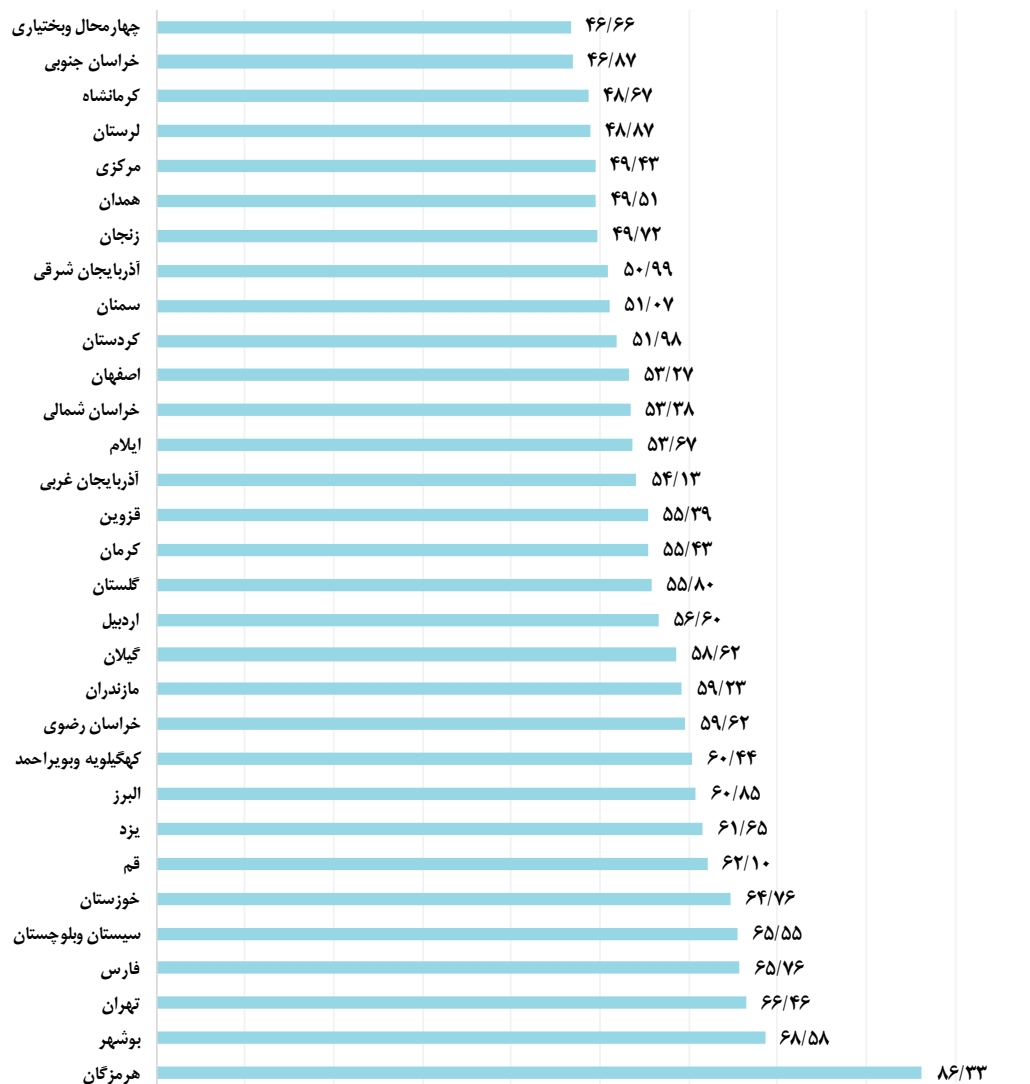
جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- بهمن ۱۴۰۲

استان	تعداد تراکنش			مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		
	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
اذربایجان شرقی	۱۵۸,۰۴۵,۴۵۱	۱۵۷,۷۵۵,۶۳۱	-۰/۱۸٪	۳۵۹,۹۶۹,۹۴۴	۳۹۴,۴۸۱,۶۱۷	۹/۵۹٪
اذربایجان غربی	۱۳۳,۶۶۰,۱۹۰	۱۳۴,۴۶۳,۵۴۵	۰/۶۰٪	۲۹۷,۰۶۵,۴۲۳	۲۹۶,۵۱۴,۰۷۰	-۰/۱۹٪
اردبیل	۵۵,۵۷۸,۰۲۴	۵۶,۳۸۲,۳۸۱	۱/۴۵٪	۱۰۳,۹۷۷,۸۹۹	۱۰۹,۴۴۹,۰۶۶	۵/۲۶٪
اصفهان	۲۱۹,۱۰۳,۶۶۸	۲۱۹,۰۲۹,۸۰۰	-۰/۰۳٪	۵۵۲,۰۱۰,۴۹۳	۵۶۶,۹۵۳,۲۸۳	۲/۷۱٪
البرز	۱۳۱,۱۷۷,۷۰۶	۱۳۲,۲۰۲,۲۶۱	۰/۷۸٪	۲۹۵,۲۷۳,۶۶۷	۳۱۰,۹۰۱,۱۴۰	۵/۲۹٪
ایلام	۲۴,۱۶۳,۹۹۲	۲۴,۳۵۵,۲۹۶	۰/۷۹٪	۴۱,۵۵۲,۲۰۳	۴۳,۱۰۷,۵۲۹	۳/۷۴٪
بوشهر	۵۸,۲۰۸,۲۶۲	۶۰,۰۷۹,۲۲۲	۳/۲۱٪	۱۳۴,۳۳۵,۷۳۰	۱۴۴,۶۹۷,۸۳۲	۷/۷۱٪
تهران	۱,۰۲۱,۴۹۰,۸۲۳	۱,۰۲۸,۷۵۴,۳۵۵	۰/۷۱٪	۴,۱۲۳,۳۶۷,۰۳۹	۴,۳۲۷,۷۴۰,۱۶۲	۴/۹۶٪
چهارمحال و بختیاری	۳۲,۹۴۰,۶۸۸	۳۳,۴۱۱,۲۴۶	۱/۴۳٪	۶۸,۶۶۳,۴۵۶	۷۰,۱۶۶,۶۱۹	۲/۱۹٪
خراسان جنوبی	۲۶,۴۳۰,۲۲۱	۲۶,۵۱۹,۸۳۱	۰/۳۴٪	۵۱,۰۵۶,۰۶۹	۵۲,۰۹۵,۱۶۰	۲/۰۴٪
خراسان رضوی	۲۸۶,۱۵۷,۶۵۵	۲۸۸,۰۰۹,۱۱۷	۰/۶۵٪	۶۰۳,۳۰۸,۹۸۵	۶۲۱,۸۹۰,۰۵۶	۳/۰۸٪
خراسان شمالی	۳۴,۶۵۹,۲۴۵	۳۴,۲۳۳,۷۲۳	-۱/۲۳٪	۵۷,۵۵۶,۱۲۵	۵۶,۲۶۲,۸۰۰	-۲/۲۵٪
خوزستان	۲۲۲,۹۷۵,۸۱۸	۲۲۶,۶۶۰,۳۱۸	۱/۶۵٪	۴۶۷,۵۹۱,۶۲۷	۴۷۸,۴۷۱,۸۶۱	۲/۳۳٪
زنجان	۴۱,۸۰۶,۴۷۶	۴۱,۶۴۶,۸۰۷	-۰/۳۸٪	۷۸,۱۹۹,۹۲۷	۷۸,۳۸۷,۷۷۲	-۰/۲۴٪
سمنان	۲۸,۷۱۴,۳۷۳	۲۸,۷۵۳,۰۵۱	۰/۱۳٪	۵۴,۲۹۲,۴۴۷	۵۵,۹۱۱,۴۰۲	۲/۹۸٪
سیستان و بلوچستان	۱۱۵,۲۸۵,۷۷۲	۱۱۵,۷۴۳,۹۷۲	۰/۴۰٪	۲۲۲,۹۷۶,۰۰۶	۲۲۴,۴۴۱,۱۰۹	۰/۶۶٪
فارس	۲۴۷,۰۶۱,۳۴۹	۲۵۱,۶۶۷,۰۹۱	۱/۸۶٪	۵۴۷,۸۶۵,۸۵۸	۵۷۰,۰۵۰,۶۶۰	۴/۰۵٪
قزوین	۵۵,۲۶۱,۵۸۱	۵۵,۴۴۳,۴۵۷	۰/۳۳٪	۱۰۹,۶۶۴,۲۲۱	۱۱۲,۳۹۲,۵۸۲	۲/۴۹٪
قم	۶۱,۳۶۵,۳۳۰	۶۱,۴۹۷,۵۲۶	۰/۲۲٪	۱۳۳,۰۴۰,۵۱۸	۱۳۷,۷۱۸,۱۵۳	۳/۵۳٪
کردستان	۶۴,۷۲۵,۳۱۵	۶۴,۶۵۰,۳۴۱	-۰/۱۲٪	۱۲۶,۰۹۱,۵۴۰	۱۲۵,۵۵۳,۸۴۱	-۰/۴۳٪
کرمان	۱۲۹,۶۷۰,۶۵۶	۱۳۰,۸۳۶,۷۹۴	۰/۹۰٪	۳۰۷,۹۵۷,۳۸۰	۳۱۵,۰۳۴,۹۱۱	۲/۳۰٪
کرمانشاه	۷۴,۷۹۵,۶۵۹	۷۵,۶۹۵,۲۵۷	۱/۲۰٪	۱۵۳,۴۰۴,۲۰۸	۱۵۳,۶۸۷,۶۹۰	-۰/۱۸٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۱,۷۸۸,۴۴۷	۳۱,۹۶۱,۸۳۱	۰/۵۵٪	۴۸,۴۷۵,۸۵۶	۴۹,۶۸۰,۳۱۴	۲/۴۸٪

استان	تعداد تراکنش			مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		
	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
گلستان	۷۸,۶۵۲,۰۴۶	۷۸,۳۳۶,۷۷۵	-۰/۴۰٪	۱۵۳,۶۲۸,۲۲۸	۱۵۲,۸۵۲,۱۸۸	-۰/۵۱٪
گیلان	۱۲۲,۷۴۵,۶۶۲	۱۲۴,۷۳۰,۱۸۹	۱/۶۲٪	۲۷۶,۴۱۰,۰۵۴	۲۹۲,۴۶۷,۸۲۸	۵/۸۱٪
لرستان	۶۴,۹۵۷,۰۷۲	۶۶,۱۴۷,۷۲۳	۱/۸۳٪	۱۱۳,۵۳۹,۹۷۹	۱۱۶,۷۷۴,۶۳۹	۲/۸۵٪
مازندران	۱۵۸,۲۳۲,۸۹۸	۱۵۹,۵۹۱,۸۱۱	-۰/۸۶٪	۴۲۲,۹۵۴,۴۷۹	۴۴۴,۱۹۵,۶۹۲	۵/۰۲٪
مرکزی	۵۶,۰۹۵,۹۹۸	۵۶,۲۸۴,۵۲۹	-۰/۳۴٪	۱۱۲,۱۵۰,۴۷۰	۱۱۵,۶۳۵,۵۴۱	۳/۱۱٪
هرمزگان	۱۳۰,۱۷۹,۳۰۳	۱۳۸,۴۴۹,۸۸۴	۶/۳۵٪	۲۷۸,۳۰۹,۶۸۹	۳۱۸,۸۵۶,۱۵۰	۱۴/۵۷٪
همدان	۶۸,۴۶۵,۳۹۲	۶۷,۸۹۸,۴۴۰	-۰/۸۳٪	۱۳۱,۰۱۰,۵۵۹	۱۳۳,۸۶۲,۶۷۰	۲/۱۸٪
یزد	۵۲,۵۸۵,۰۰۹	۵۲,۵۸۶,۱۰۲	-۰/۰۰٪	۱۳۲,۴۱۳,۲۸۷	۱۳۵,۶۳۱,۸۸۷	۲/۴۳٪

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای بهمن ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - بهمن ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و تهران در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در بهمن ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

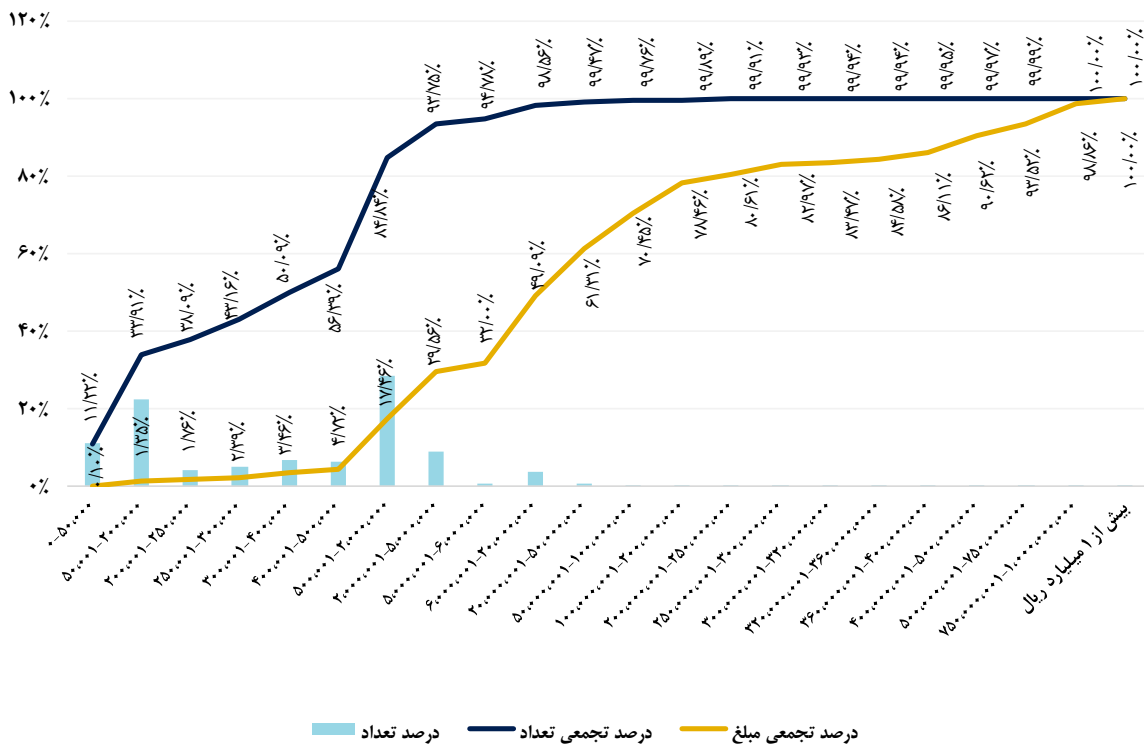
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در بهمن ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در بهمن ۱۴۰۲:

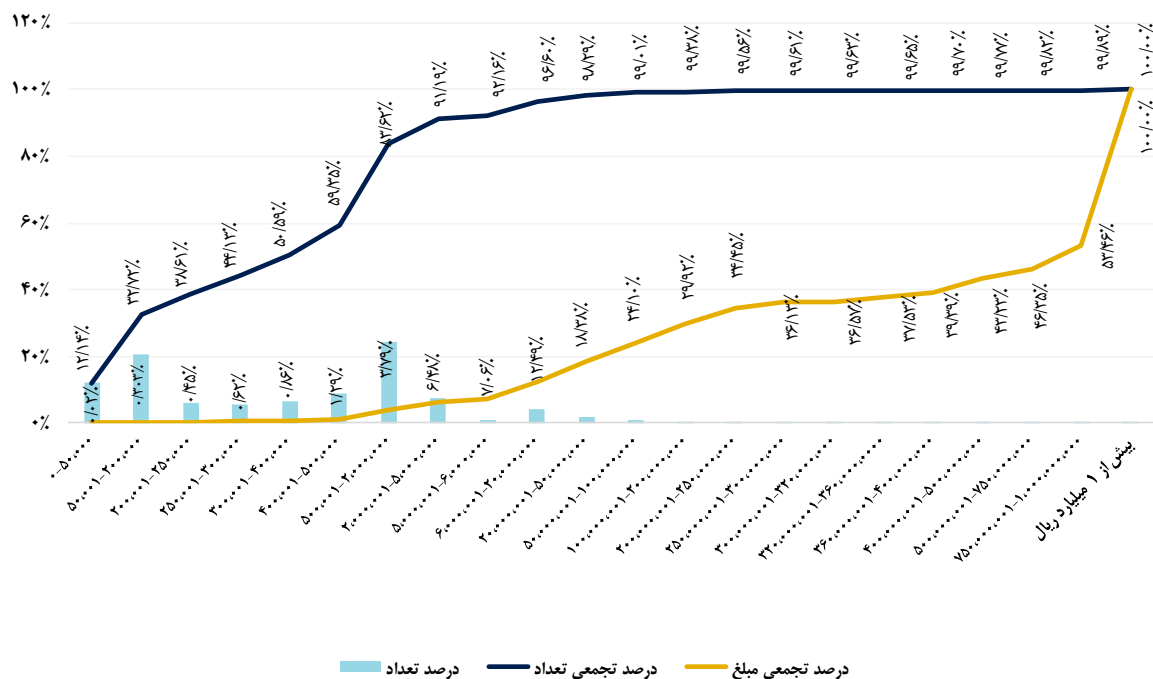
- ۹۴/۷۸ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۵/۱۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۲

در بهمن ماه ۱۴۰۲، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه برابر با ۳,۴۷۴,۹۰۹,۰۵۹ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱۸۷,۳۱۸,۹۲۴ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴,۰۱۷,۷۰۲ عدد تراکنش می‌باشد.

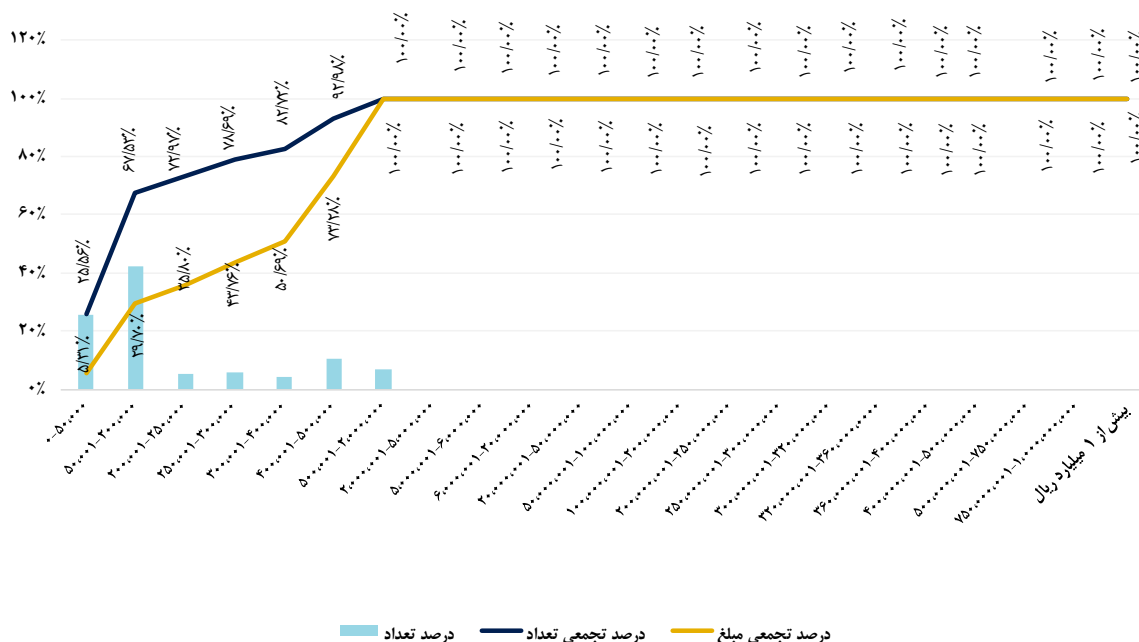
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در کمتر از بازه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۲/۱۶ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۴۴ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۲

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاه‌های بوده است، به نحوی که ۲۵/۵۶ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۷/۴۱ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

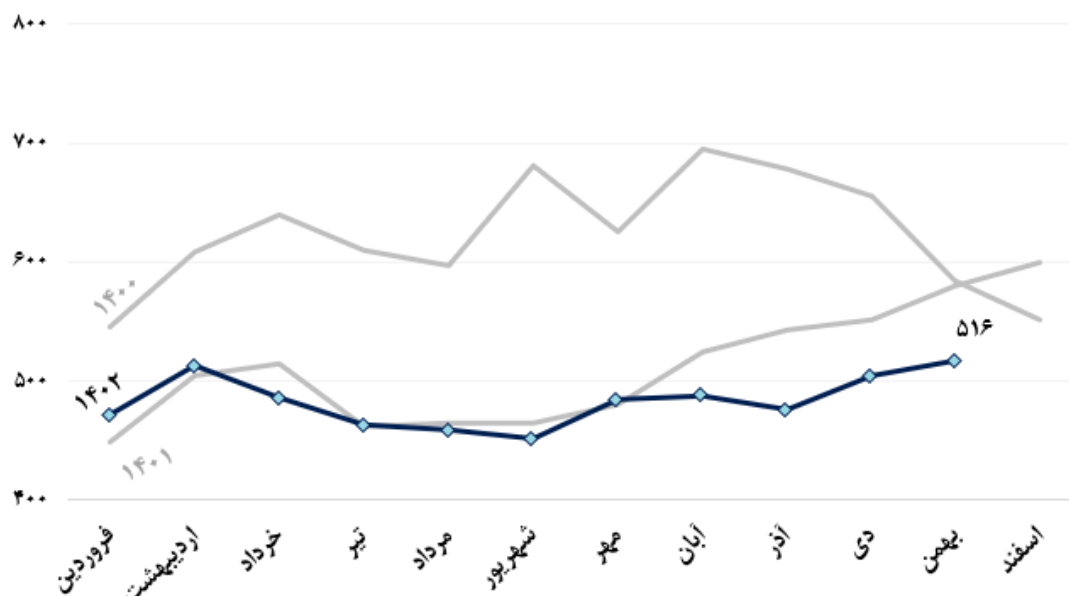
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در بهمن ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

محاسبه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات	بهمن ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۲۲,۰۲۴,۵۳۴	۲۲,۸۷۳,۵۷۶	۳/۸۵٪	۲۱,۰۰۲,۶۴۸	۲۲,۸۷۳,۵۷۶	۸/۹۱٪
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۴۳,۶۹۷	۴۴,۳۰۱	۱/۳۸٪	۳۶,۲۴۰	۴۴,۳۰۱	۲۲/۲۴٪
نسبت دهکی	۵۰۴/۰۳	۵۱۶/۳۲	۲/۴۴٪	۵۷۹/۵۴	۵۱۶/۳۲	-۱۰/۹۱٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۰/۹۱- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲/۴۴ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۳/۸۵ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۳۸ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۲/۴۴ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۱۸-۲، نسبت دهکی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی رشد ۱۲/۲۹ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۵۱۶ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

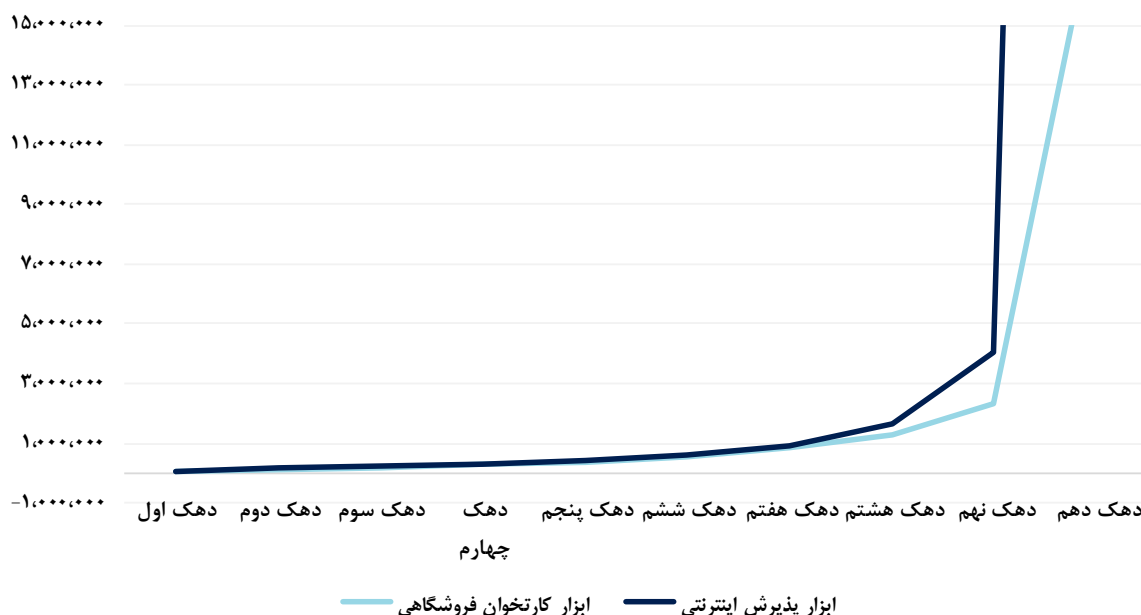
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۶۳,۱۶۲/۴۵	۴۳,۸۴۶/۱۲	دهک اول
۱۵۳,۴۹۳/۶۷	۱۰۴,۹۹۹/۶۴	دهک دوم
۲۳۳,۸۹۵/۹۰	۱۷۵,۸۸۳/۳۳	دهک سوم
۳۲۳,۴۱۷/۳۰	۲۶۸,۷۵۰/۶۳	دهک چهارم

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)	
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه
دهک پنجم	۴۴۴,۴۸۷/۹۰	۳۸۸,۶۳۸/۴۲
دهک ششم	۵۸۹,۱۳۴/۱۷	۵۵۷,۲۵۴/۲۱
دهک هفتم	۹۱۱,۰۸۲/۸۰	۸۳۰,۸۳۱/۶۲
دهک هشتم	۱,۶۶۴,۶۷۰/۲۲	۱,۲۷۶,۳۷۵/۳۸
دهک نهم	۴,۰۴۸,۶۵۷/۳۵	۲,۳۴۳,۹۱۰/۶۷
دهک دهم	۱۲۱,۲۹۹,۴۸۵/۱۱	۱۹,۰۲۲,۷۲۵/۰۵

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش های خرید در دهک دهم می باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - بهمن ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۲۱,۲۹۹,۴۸۵/۱۱ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

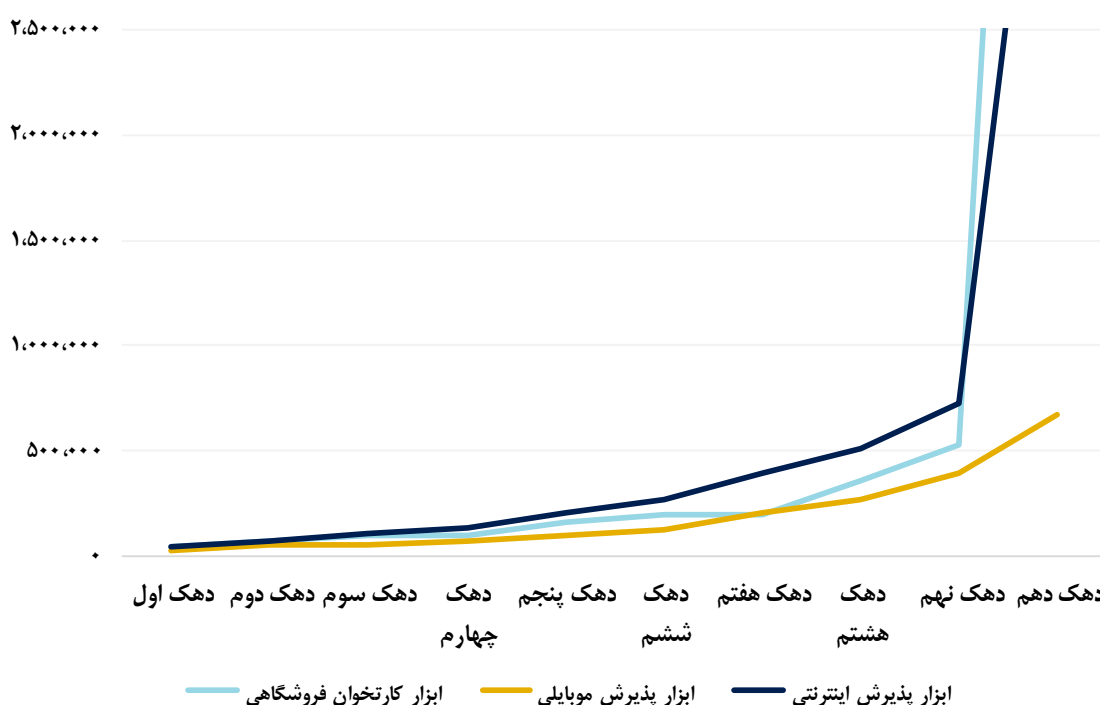
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه
دهک اول	۴۱,۰۹۸/۳۱	۲۶,۴۷۲/۰۶	۴۵,۸۲۸/۵۱
دهک دوم	۷۱,۸۲۶/۰۴	۵۰,۰۰۰/۰۰	۷۴,۲۳۸/۳۸
دهک سوم	۱۰۳,۲۸۶/۴۱	۵۱,۹۳۵/۹۵	۱۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک چهارم	۱۳۴,۲۳۱/۶۲	۷۴,۶۸۰/۷۱	۱۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک پنجم	۲۰۷,۱۱۱/۷۳	۱۰۱,۵۹۴/۴۷	۱۶۳,۲۲۰/۶۸
دهک ششم	۲۶۹,۴۵۵/۳۶	۱۲۹,۱۵۰/۷۵	۲۰۰,۰۰۰/۰۰
دهک هفتم	۳۹۷,۸۲۴/۶۹	۲۰۲,۶۵۵/۶۹	۲۰۰,۶۹۳/۱۰
دهک هشتم	۵۱۳,۱۵۳/۴۶	۲۶۴,۳۲۴/۸۹	۳۵۳,۷۲۳/۴۰
دهک نهم	۷۲۴,۷۲۳/۲۲	۳۹۴,۷۲۱/۷۷	۵۲۹,۳۳۴/۳۶
دهک دهم	۴,۴۸۱,۰۰۶/۰۱	۶۶۹,۷۲۱/۰۱	۸,۵۰۹,۰۸۸/۵۶

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط

مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - بهمن ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۴۸۱,۰۰۶/۰۱ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۸,۵۰۹,۰۸۸/۵۶ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۶۶۹,۷۲۱/۰۱ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپراک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپراک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۵۷ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۴۳ درصدی خطاهای رخ داده در بهمن ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۹۲/۵۷٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۲۲,۸۲۸,۸۱۲	۷/۴۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۳۴۶,۶۰۷,۰۱۸	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در بهمن ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

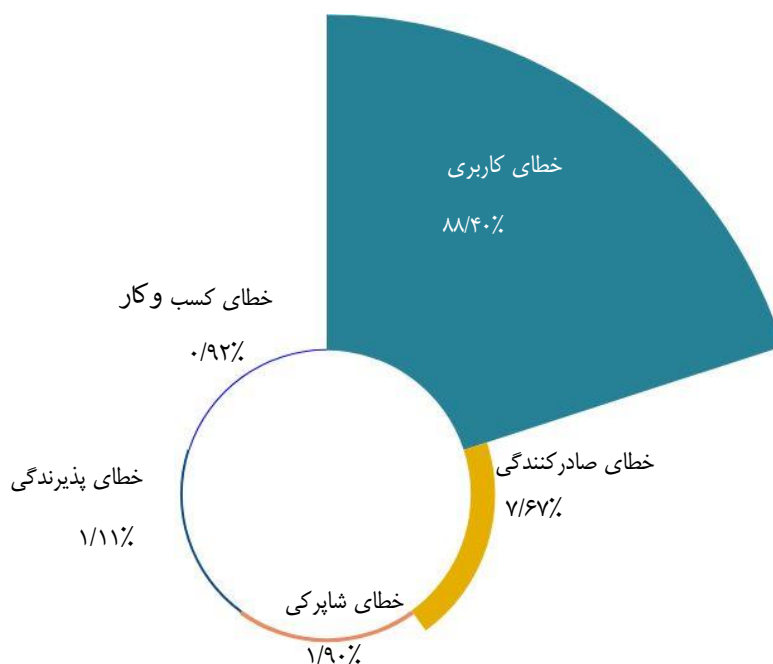
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا		دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ناموفق	خطای پذیرندگی	۳,۲۶۹,۷۱۹	۳,۵۸۰,۷۲۶	۹/۵۱٪
	خطای کاربری	۲۷۴,۴۸۹,۰۷۰	۲۸۵,۳۷۰,۵۵۵	۳/۹۶٪
	خطای صادرکنندگی	۱۹,۹۲۸,۷۴۵	۲۴,۷۷۵,۴۶۶	۲۴/۳۲٪
	خطای شاپرکی	۱,۹۶۲,۹۹۹	۶,۱۳۴,۶۰۳	۲۱۲/۰۰٪
	خطای کسب و کار	۱,۰۳۱,۰۹۸	۲,۹۷۷,۴۶۲	۱۸۸/۷۷٪
	تعداد کل تراکنش های ناموفق	۳۰,۶۸۱,۶۳۱	۳۲۲,۸۲۸,۸۱۲	۷/۳۷٪
تعداد کل تراکنش های موفق		۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۰/۹۲٪
تعداد کل تراکنش ها		۴,۲۸۷,۶۶۱,۷۱۲	۴,۳۴۶,۶۰۷,۰۱۸	۱/۳۷٪

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - بهمن ۱۴۰۲

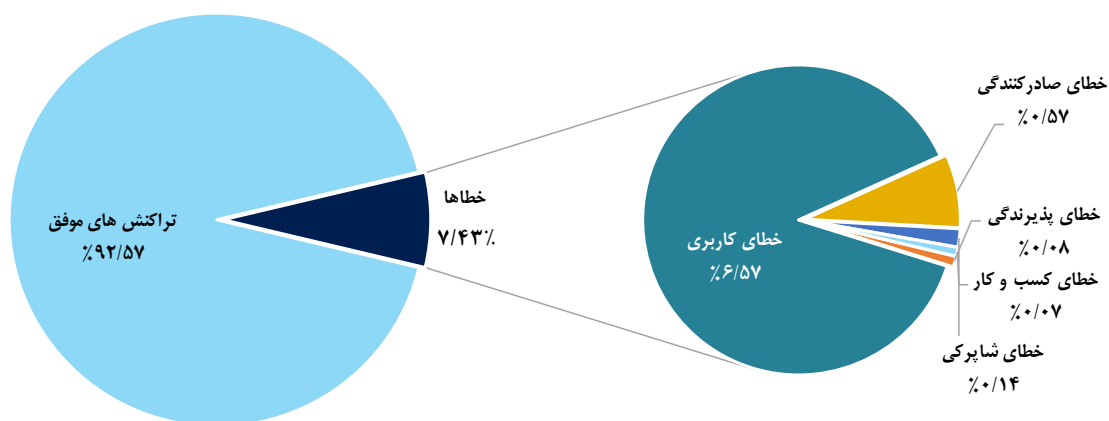
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۱-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۸/۴۰ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - بهمن ۱۴۰۲

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۹۲/۵۷%
تراکنش های موفق		
خطای پذیرندگی	۳,۵۸۰,۷۲۶	۰/۰۸%
خطای کاربری	۲۸۵,۳۷۰,۵۵۵	۶/۵۷%
ناموفق		
خطای صادرکنندگی	۲۴,۷۷۵,۴۶۶	۰/۵۷%
خطای شاپرکی	۶,۱۲۴,۶۰۳	۰/۱۴%
خطای کسب و کار	۲,۹۷۷,۴۶۲	۰/۰۷%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۳۴۶,۶۰۷,۰۱۸	۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۷ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۹۲ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - بهمن ۱۴۰۲ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۴۰۲	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰۶٪
خطای کاربری	۶/۴۰٪	۶/۵۷٪	۰/۱۶۴٪
خطای صادرکنندگی	۰/۴۶٪	۰/۵۷٪	۰/۱۰۵٪
خطای شاپرکی	۰/۴۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۹۵٪
کسب و کار	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۴۴۵٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۰۱٪	۷/۴۳٪	۰/۴۱۴٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۹۹٪	۹۲/۵۷٪	-۰/۴۱۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تمام گروه خطاها از کل تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

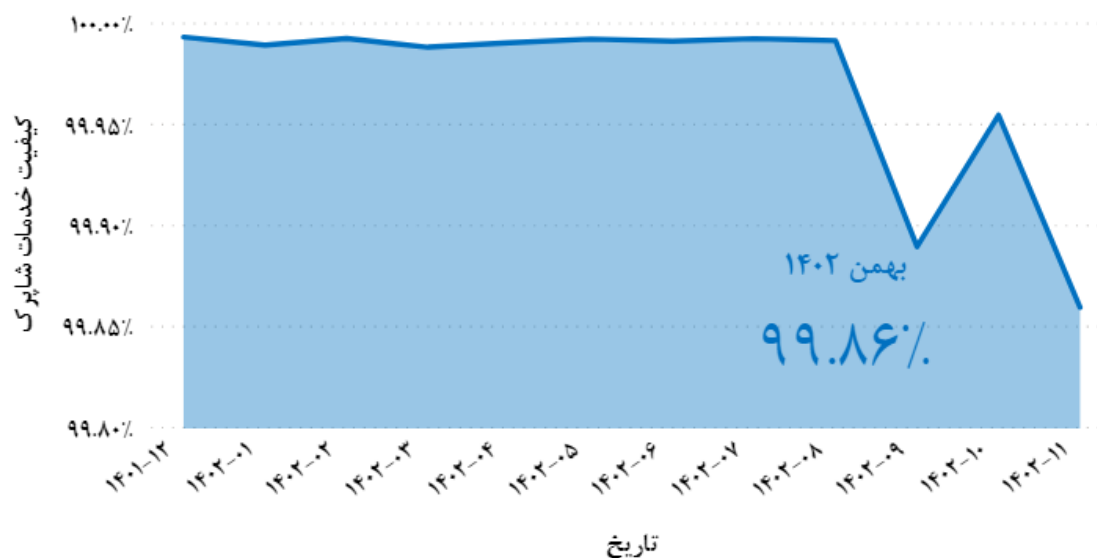
تراکنش‌های موفق		بهمن ۱۴۰۱		دی ۱۴۰۲		بهمن ۱۴۰۲	
تعداد تراکنش‌ها	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات
۳,۹۹۹,۳۴۳,۸۳۶	۹۹/۱۶٪	۴,۲۶۱,۴۶۹,۱۵۱	۹۹/۳۹٪	۴,۳۰۹,۱۴۸,۷۶۱	۹۹/۱۴٪		
۴,۰۳۲,۹۷۰,۲۹۵	۹۹/۹۹٪	۴,۲۸۵,۶۹۸,۷۱۳	۹۹/۹۵٪	۴,۳۴۰,۴۸۲,۴۱۵	۹۹/۸۶٪		
۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱		۴,۲۸۷,۶۶۱,۷۱۲	-	۴,۳۴۶,۶۰۷,۰۱۸			

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۸۶ درصدی خدمات شرکت شاپرک در بهمن ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به بهمن ۱۴۰۱ تغییر ۰/۱۳۴- درصدی و نسبت به دی ۱۴۰۲ رشد ۰/۰۹۵۱- درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۴-۳ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

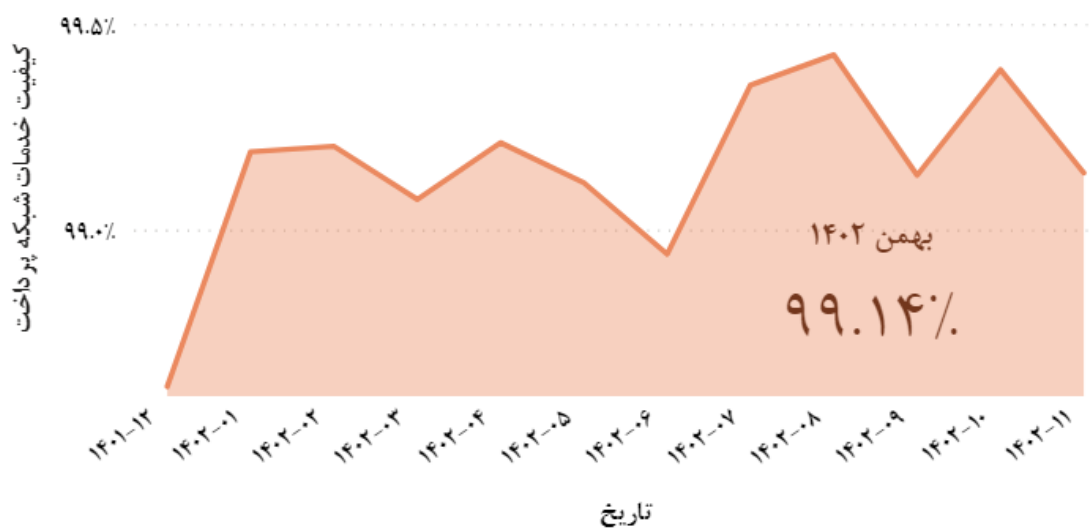
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های آذر ۱۴۰۲ و بهمن ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به بهمن ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و آبان ۱۴۰۲ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - دی و بهمن ۱۴۰۲

تراکنش‌های مغایرتی	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	تغییرات
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۴۸۱,۸۴۸	۴۱۵,۷۴۳	-۱۳/۷۲%
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۹۸۶,۹۸۰,۰۸۱	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۰/۹۲%
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۲%	۰/۰۱۰%	-۰/۰۰۱۸%

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام بهمن ماه نسبت به دی ماه با کاهش ۱۳/۷۲ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۰/۹۲ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۱۸ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

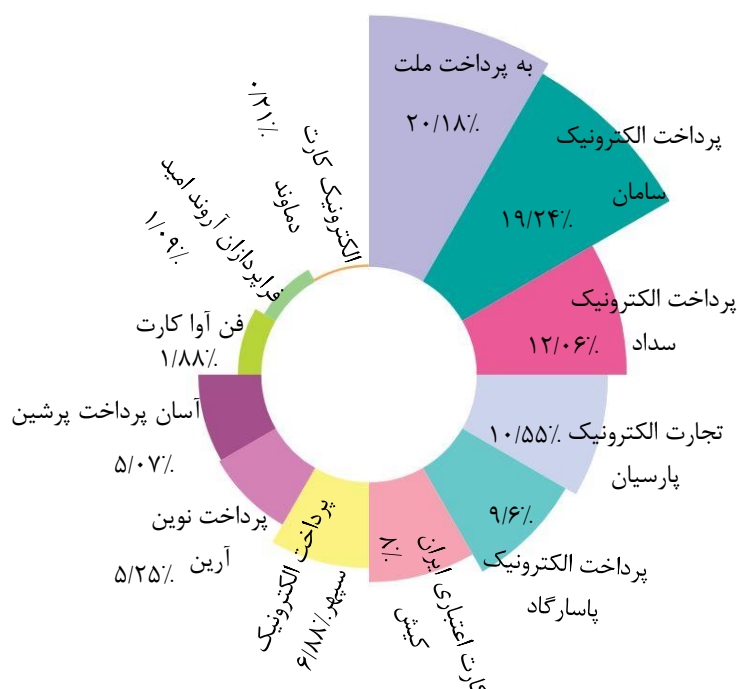
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۴-۱- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های

حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۱۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش دی ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" رخ داده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

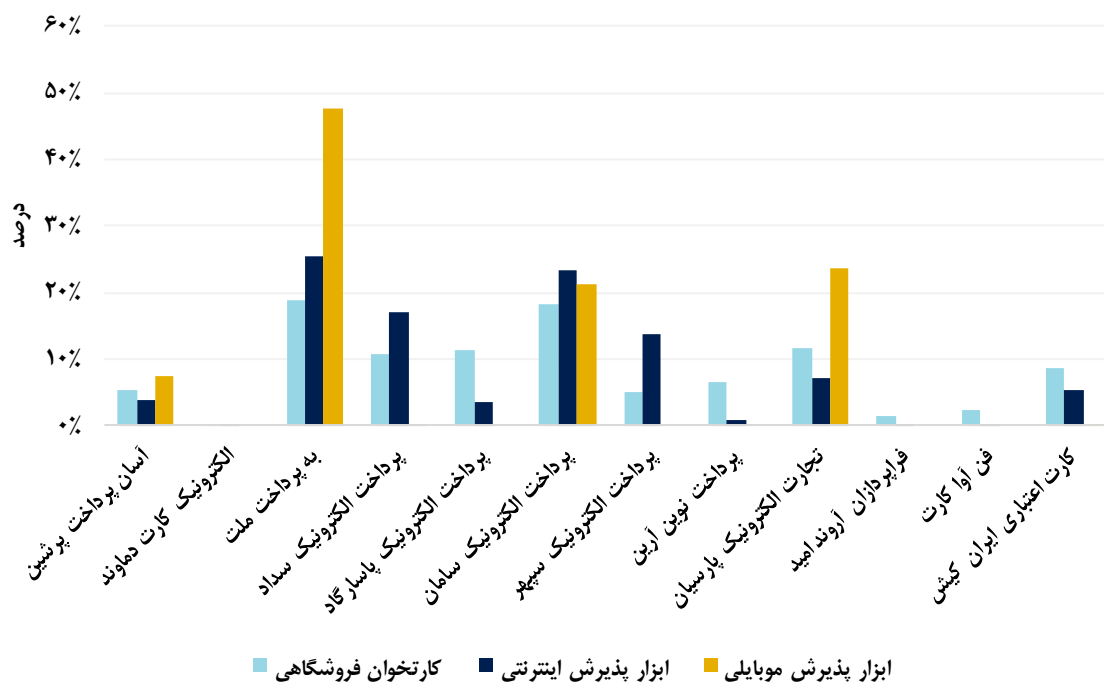
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۶۹ درصدی از مبالغ بازار کارتهخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در بهمن ماه از مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ترتیب با پوشش ۲۵/۳۹ و ۴۷/۷۶ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۵۳٪	۵/۴۲٪	-۰/۱۱٪	۴/۰۲٪	۳/۷۶٪	-۰/۲۶٪	۷/۴۳٪	۷/۳۵٪	-۰/۰۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۶۶٪	۱۸/۶۹٪	۰/۰۳٪	۲۵/۴۰٪	۲۵/۳۹٪	-۰/۰۱٪	۴۶/۲۳٪	۴۷/۷۶٪	۱/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۴٪	۱۰/۷۶٪	۰/۱۳٪	۱۶/۴۶٪	۱۶/۸۶٪	۰/۴۰٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۶۴٪	۱۱/۳۳٪	-۰/۳۱٪	۳/۲۷٪	۳/۳۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۸۹٪	۱۸/۱۲٪	۰/۲۳٪	۲۲/۵۵٪	۲۳/۳۱٪	۰/۷۶٪	۲۲/۱۲٪	۲۱/۲۱٪	-۰/۹۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۸۴٪	۵/۰۱٪	۰/۱۷٪	۱۷/۲۷٪	۱۳/۷۳٪	-۳/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۶/۲۲٪	۶/۴۷٪	۰/۲۵٪	۰/۳۱٪	۰/۸۷٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۲٪	۱۱/۴۵٪	-۰/۱۷٪	۷/۲۹٪	۷/۱۶٪	-۰/۱۳٪	۲۴/۰۴٪	۲۳/۵۲٪	-۰/۵۳٪
فراپردازان آروند امید	۱/۴۱٪	۱/۳۸٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۴۶٪	۲/۳۶٪	-۰/۱۰٪	۰/۳۳٪	۰/۱۶٪	-۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۱٪	۸/۷۴٪	-۰/۰۷٪	۳/۰۹٪	۵/۳۶٪	۲/۲۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۳۱ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۳/۵۳ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۱/۵۳ درصد افزایش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۲ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در بهمن ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۲ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در بهمن ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۷/۲۰ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت

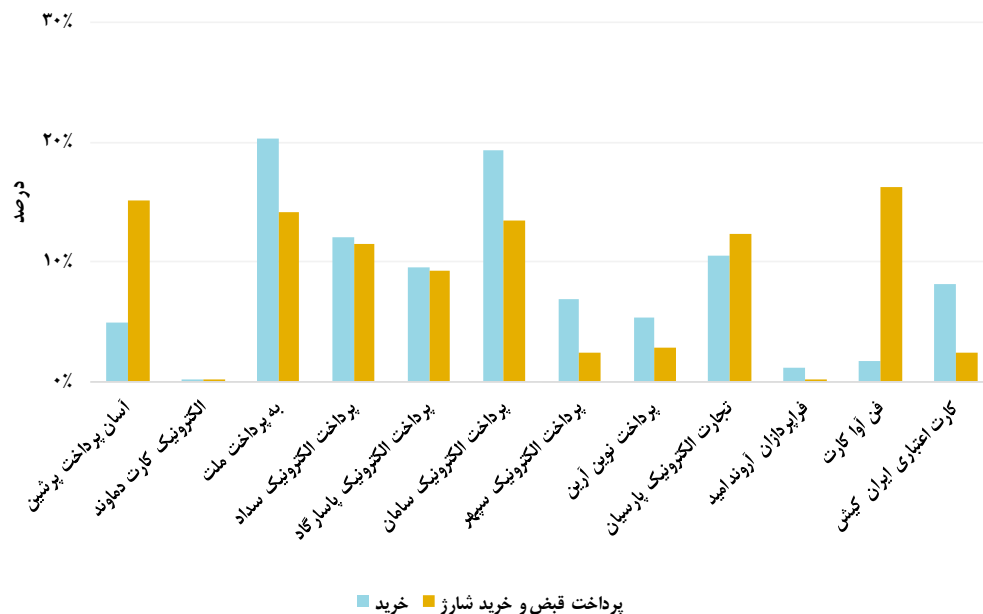
قبض و خرید شارژ بهمن ماه با سهم مبلغی ۱۶/۱۸ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی و بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۸٪	۴/۹۳٪	-۰/۱۶٪	۱۴/۳۲٪	۱۵/۰۷٪	-۰/۷۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۲٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۲۴٪	۲۰/۲۷٪	۰/۰۳٪	۱۳/۶۹٪	۱۴/۱۸٪	-۰/۴۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۸۶٪	۱۲/۰۷٪	۰/۲۱٪	۱۱/۸۶٪	۱۱/۴۹٪	-۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۸۴٪	۹/۶۰٪	-۰/۲۴٪	۹/۲۷٪	۹/۲۶٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۹۷٪	۱۹/۳۳٪	۰/۳۵٪	۱۳/۳۵٪	۱۳/۴۳٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷/۵۶٪	۶/۹۵٪	-۰/۶۱٪	۲/۲۶٪	۲/۴۵٪	-۰/۱۹٪
پرداخت نوین آراین	۴/۹۸٪	۵/۲۸٪	۰/۳۰٪	۲/۶۸٪	۲/۸۶٪	-۰/۱۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۷۱٪	۱۰/۵۳٪	-۰/۱۹٪	۱۱/۴۳٪	۱۲/۳۹٪	-۰/۹۶٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۲٪	۱/۱۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱/۷۶٪	۱/۶۸٪	-۰/۰۸٪	۱۸/۳۷٪	۱۶/۱۸٪	-۲/۱۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۶۵٪	۸/۰۷٪	۰/۴۲٪	۲/۴۹٪	۲/۴۱٪	-۰/۰۷٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در دی ماه و ماه جاری با ۰/۶۱ درصد کاهش شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با کاهش ۲/۱۹ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در بهمن ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

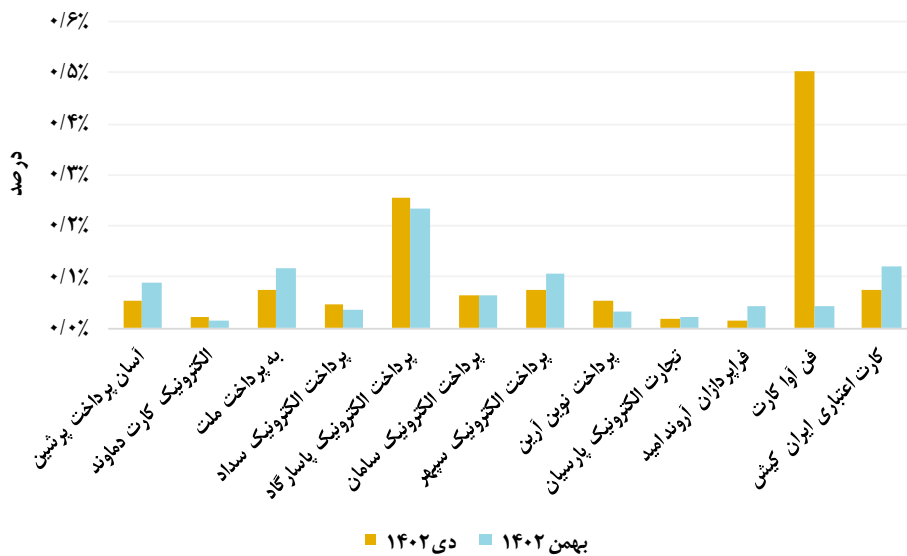
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - دی و بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	دی	بهمن	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۵۴٪	۰/۰۸۹٪	۰/۰۳۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۲۲٪	۰/۰۱۳٪	-۰/۰۰۸٪
به پرداخت ملت	۰/۰۷۶٪	۰/۱۱۷٪	۰/۰۴۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۴۵٪	۰/۰۳۴٪	-۰/۰۱۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۲۵۶٪	۰/۲۳۳٪	-۰/۰۲۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۶۳٪	۰/۰۶۵٪	۰/۰۰۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۷۶٪	۰/۱۰۸٪	۰/۰۳۲٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۵۵٪	۰/۰۳۱٪	-۰/۰۲۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۷٪	۰/۰۲۰٪	۰/۰۰۳٪
فراپدازان آروند امید	۰/۰۱۴٪	۰/۰۴۳٪	۰/۰۲۹٪
فن آوا کارت	۰/۵۰۵٪	۰/۰۴۲٪	-۰/۴۶۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۷۵٪	۰/۱۲۱٪	۰/۰۴۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه بهمن شرکت "الکترونیک کارت دماوند"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۳ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب رقم ۰/۲۳۳ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "به پرداخت ملت" به‌گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۹/۵۱ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - دی و بهمن ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۴۶۳ درصد در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. همچنین شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" رقم ۰/۰۴۵ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر

شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه دی و بهمن ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۱۷ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با سهم بازار ۵۷/۰۷ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل ۵۵/۷۴ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۹٪	۴/۹۶٪	-۰/۰۲٪	۲۳/۷۶٪	۲۳/۷۳٪	-۰/۰۴٪	۵۳/۷۱٪	۵۵/۷۴٪	۲/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۸٪	۰/۵۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۹/۹۵٪	۱۰/۱۱٪	۰/۱۵٪	۲/۷۸٪	۲/۸۹٪	۰/۱۰٪	۲۵/۰۵٪	۲۲/۱۵٪	-۲/۹۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۳۷٪	۸/۳۸٪	۰/۰۰٪	۱/۷۲٪	۱/۶۸٪	-۰/۰۴٪	۰/۵۳٪	۰/۵۶٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۲۱٪	۱۹/۱۷٪	-۰/۰۴٪	۲/۵۴٪	۲/۴۶٪	-۰/۰۸٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۳۴٪	۱۴/۳۱٪	-۰/۰۳٪	۵/۱۰٪	۵/۳۷٪	۰/۲۷٪	۱۳/۸۸٪	۱۴/۴۹٪	۰/۶۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۱۶٪	۵/۵۰٪	۰/۳۳٪	۴/۰۳٪	۴/۲۹٪	۰/۲۶٪	۰/۳۹٪	۰/۴۰٪	۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۱۰/۰۷٪	۱۰/۵۶٪	۰/۴۹٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۱٪	۰/۲۱٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۱/۱۷٪	۱۱/۱۱٪	-۰/۰۶٪	۵۷/۷۳٪	۵۷/۰۷٪	-۰/۶۶٪	۳/۵۹٪	۳/۷۹٪	۰/۲۰٪
فراپردازان آروند امید	۳/۱۳٪	۳/۰۷٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۲٪	۰/۵۰٪	۰/۵۳٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۳/۷۱٪	۳/۱۹٪	-۰/۵۲٪	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۵٪	۰/۰۳٪	-۰/۱۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۳۲٪	۹/۰۸٪	-۰/۲۴٪	۱/۸۹٪	۲/۰۷٪	۰/۱۸٪	۱/۹۷٪	۲/۰۶٪	۰/۰۹٪

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاهی، در شرکت "فن آوا کارت" با ۵۲٪ درصد کاهش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۶۶٪ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۹۰٪ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۲ در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۸۵/۱۸ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۴۷/۲۹ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین این شرکت با ۵۵/۵۳ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - دی و بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۸۷٪	۴/۸۱٪	-۰/۰۶٪	۶/۶۵٪	۶/۲۱٪	-۰/۴۴٪	۵/۴۸٪	۵/۱۶٪	-۰/۳۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۳٪	۰/۵۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۸٪	۱۰/۹۵٪	۰/۰۷٪	۱۹/۲۰٪	۱۹/۲۵٪	۰/۰۵٪	۲۳/۲۹٪	۲۷/۱۰٪	۳/۸۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۷۳٪	۸/۷۳٪	۰/۰۰٪	۵/۴۵٪	۵/۰۰٪	-۰/۴۵٪	۱۰/۳۷٪	۹/۰۳٪	-۱/۳۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۱۲٪	۱۸/۸۵٪	-۰/۲۷٪	۷/۱۳٪	۶/۱۸٪	-۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۱۷٪	۱۵/۱۰٪	-۰/۰۷٪	۲۶/۶۸٪	۲۹/۴۷٪	۲/۷۹٪	۵۴/۷۹٪	۵۳/۵۵٪	-۱/۲۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۱۶٪	۵/۴۱٪	۰/۲۵٪	۲۶/۱۱٪	۲۵/۹۵٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۹/۳۶٪	۹/۸۴٪	+۰/۴۷٪	۰/۶۷٪	۰/۵۹٪	-۰/۰۹٪	۱/۳۷٪	۰/۶۵٪	-۰/۷۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۶۴٪	۱۰/۵۵٪	-۰/۰۹٪	۵/۱۴٪	۴/۵۳٪	-۰/۶۱٪	۲/۷۴٪	۲/۵۸٪	-۰/۱۶٪
فراپردازان آروند امید	۲/۶۷٪	۲/۶۷٪	۰/۰۰٪	۰/۶۲٪	۰/۶۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۲۳٪	۳/۱۳٪	-۰/۱۰٪	۰/۱۳٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۵٪	۹/۴۷٪	-۰/۱۸٪	۲/۲۱٪	۲/۰۸٪	-۰/۱۳٪	۲/۰۵٪	۱/۹۴٪	-۰/۱۲٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت نوین آراین" با افزایش ۷۹/۰ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۷۹/۲ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۸۱/۳ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه‌ها در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۳-۴-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر استان را برای بهمن ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت

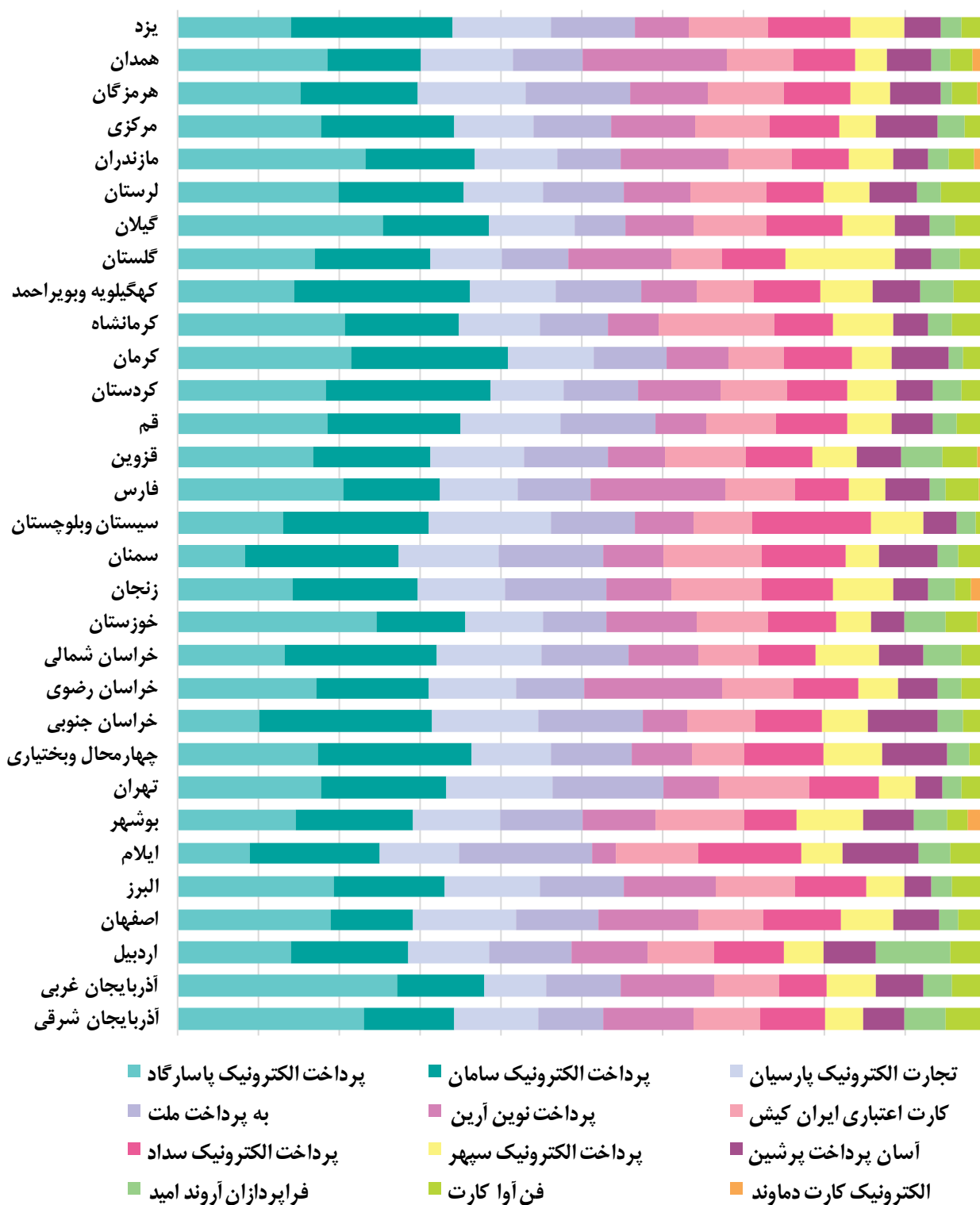
^{۲۱} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در بهمن ماه نزدیک به ۹۱ درصد بوده که حدود ۷۸ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - بهمن ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرسپین	الکترونیک کارت دهموند	بد پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	فراپردازان آروند امید	فی او کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۲۰٪	۰/۳۱٪	۸/۰۴٪	۸/۰۴٪	۲۲/۹۸٪	۱۱/۱۸٪	۴/۶۴٪	۱۱/۲۱٪	۱۰/۴۳٪	۵/۱۴٪	۴/۵۸٪	۸/۲۵٪
آذربایجان غربی	۵/۸۱٪	۰/۲۷٪	۹/۲۳٪	۵/۹۵٪	۲۷/۲۰٪	۱۰/۸۰٪	۶/۰۹٪	۱۱/۵۴٪	۷/۶۲٪	۳/۶۴٪	۳/۸۶٪	۷/۹۸٪
اردبیل	۶/۵۷٪	۰/۴۵٪	۱۰/۱۶٪	۸/۵۸٪	۱۳/۹۹٪	۱۴/۵۶٪	۴/۹۵٪	۹/۴۳٪	۹/۹۶٪	۹/۰۶٪	۳/۹۸٪	۸/۳۰٪
اصفهان	۵/۶۷٪	۰/۳۶٪	۱۰/۳۴٪	۹/۷۰٪	۱۸/۷۹٪	۱۰/۳۰٪	۶/۴۵٪	۱۲/۳۸٪	۱۲/۶۷٪	۲/۳۵٪	۲/۹۸٪	۷/۹۹٪
البرز	۳/۳۱٪	۰/۳۷٪	۱۰/۳۴٪	۸/۷۸٪	۱۹/۳۴٪	۱۳/۷۳٪	۴/۸۵٪	۱۱/۴۳٪	۱۱/۷۱٪	۲/۵۶٪	۳/۷۳٪	۹/۸۶٪
ایلام	۹/۵۳٪	۰/۱۶٪	۱۲/۷۸٪	۸/۷۹٪	۱۶/۳۷٪	۵/۱۲٪	۵/۱۲٪	۳/۰۲٪	۹/۶۹٪	۳/۹۶٪	۴/۱۲٪	۱۰/۰۸٪
بوشهر	۶/۴۴٪	۲/۱۱٪	۱۰/۱۹٪	۶/۴۴٪	۱۴/۵۷٪	۱۴/۵۱٪	۸/۲۰٪	۹/۰۴٪	۱۰/۹۰٪	۳/۹۹٪	۲/۶۸٪	۱۰/۹۴٪
تهران	۳/۳۶٪	۰/۳۱٪	۱۳/۸۸٪	۸/۷۲٪	۱۷/۷۰٪	۱۵/۵۰٪	۴/۴۰٪	۶/۸۶٪	۱۳/۰۸٪	۲/۳۲٪	۲/۷۴٪	۱۱/۱۳٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۰۵٪	۰/۵۳٪	۱۰/۰۵٪	۹/۶۷٪	۱۷/۳۷٪	۱۸/۹۴٪	۷/۳۱٪	۷/۵۳٪	۹/۸۵٪	۲/۷۱٪	۱/۵۵٪	۶/۴۵٪
خراسان جنوبی	۸/۷۷٪	۰/۶۸٪	۱۳/۰۱٪	۸/۲۵٪	۱۰/۱۴٪	۲۱/۳۲٪	۵/۵۸٪	۵/۵۳٪	۱۳/۰۸٪	۳/۱۵٪	۲/۰۲٪	۸/۴۷٪
خراسان رضوی	۴/۹۶٪	۰/۴۶٪	۸/۳۳٪	۸/۲۳٪	۱۷/۱۸٪	۱۳/۸۸٪	۴/۷۶٪	۱۷/۲۳٪	۱۰/۸۴٪	۲/۸۸٪	۲/۵۸٪	۸/۶۵٪
خراسان شمالی	۵/۵۷٪	۰/۵۷٪	۱۰/۸۳٪	۷/۱۸٪	۱۳/۱۸٪	۱۸/۸۶٪	۷/۷۷٪	۸/۶۴٪	۱۲/۹۵٪	۴/۷۳٪	۲/۳۵٪	۷/۳۶٪
خوزستان	۴/۱۴٪	۱/۰۸٪	۷/۹۷٪	۸/۴۸٪	۲۴/۵۸٪	۱۰/۹۱٪	۴/۲۸٪	۱۱/۰۹٪	۹/۶۴٪	۵/۱۹٪	۳/۷۸٪	۸/۸۶٪
زنجان	۴/۲۷٪	۱/۷۱٪	۱۲/۵۸٪	۸/۸۶٪	۱۴/۱۵٪	۱۵/۴۹٪	۷/۵۲٪	۸/۱۲٪	۱۰/۷۹٪	۳/۳۵٪	۲/۰۶٪	۱۱/۱۰٪
سمنان	۷/۱۵٪	۰/۱۸٪	۱۲/۸۲٪	۱۰/۵۲٪	۸/۲۲٪	۱۹/۱۴٪	۴/۱۸٪	۷/۵۳٪	۱۲/۴۲٪	۲/۵۵٪	۳/۲۴٪	۱۲/۰۶٪
سیستان و بلوچستان	۴/۰۹٪	۰/۱۴٪	۱۰/۲۹٪	۱۴/۶۲٪	۱۳/۰۹٪	۱۷/۹۲٪	۶/۴۸٪	۷/۳۰٪	۱۵/۲۵٪	۲/۴۳٪	۱/۰۸٪	۷/۳۱٪
فارس	۵/۴۹٪	۰/۸۶٪	۹/۰۴٪	۶/۶۵٪	۲۰/۳۹٪	۱۲/۰۳٪	۴/۶۵٪	۱۶/۷۶٪	۹/۶۰٪	۱/۸۴٪	۴/۱۳٪	۸/۵۷٪
قزوین	۵/۴۹٪	۰/۹۸٪	۱۰/۵۰٪	۸/۲۷٪	۱۶/۷۹٪	۱۴/۴۳٪	۵/۴۷٪	۶/۹۸٪	۱۱/۵۸٪	۵/۰۷٪	۴/۳۶٪	۱۰/۰۷٪
قم	۵/۰۱٪	۰/۰۷٪	۱۱/۸۹٪	۸/۹۲٪	۱۸/۴۲٪	۱۶/۶۳٪	۵/۵۰٪	۶/۳۶٪	۱۲/۲۳٪	۳/۰۸٪	۳/۴۶٪	۸/۴۵٪
کردستان	۴/۶۰٪	۰/۴۵٪	۹/۲۴٪	۷/۵۱٪	۱۸/۳۲٪	۲۰/۳۶٪	۶/۱۱٪	۱۰/۲۹٪	۹/۰۱٪	۳/۳۵٪	۲/۶۳٪	۸/۱۳٪
کرمان	۷/۰۳٪	۰/۱۸٪	۹/۰۳٪	۸/۵۸٪	۲۱/۴۰٪	۱۹/۴۲٪	۴/۸۵٪	۷/۶۱٪	۱۰/۶۱٪	۱/۷۳٪	۲/۶۹٪	۶/۸۸٪
کرمانشاه	۴/۲۷٪	۰/۱۸٪	۸/۵۷٪	۷/۳۲٪	۲۰/۶۳٪	۱۴/۰۸٪	۷/۴۳٪	۶/۱۹٪	۱۰/۰۲٪	۳/۰۸٪	۳/۹۲٪	۱۴/۳۰٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۲٪	۰/۱۵٪	۱۰/۵۸٪	۸/۳۳٪	۱۴/۴۶٪	۲۱/۷۰٪	۶/۳۹٪	۶/۹۹٪	۱۰/۵۵٪	۴/۱۲٪	۳/۸۲٪	۶/۹۸٪
گلستان	۴/۶۳٪	۰/۵۳٪	۸/۲۴٪	۷/۸۶٪	۱۶/۹۲٪	۱۴/۳۰٪	۱۳/۴۷٪	۱۲/۷۵٪	۸/۸۳٪	۳/۲۸٪	۲/۷۴٪	۶/۳۴٪
گیلان	۴/۴۵٪	۰/۴۴٪	۶/۳۶٪	۹/۵۷٪	۲۵/۲۷٪	۱۳/۲۴٪	۶/۳۲٪	۸/۳۳٪	۱۰/۶۰٪	۳/۱۲٪	۳/۳۰٪	۹/۰۰٪
لرستان	۵/۸۸٪	۰/۰۳٪	۹/۸۳٪	۷/۱۴٪	۱۹/۹۵٪	۱۵/۴۰٪	۵/۶۸٪	۸/۲۵٪	۹/۹۲٪	۳/۰۰٪	۵/۴۲٪	۹/۵۰٪
مازندران	۴/۳۳٪	۱/۳۹٪	۷/۸۷٪	۶/۹۹٪	۲۳/۲۶٪	۱۳/۴۹٪	۵/۴۴٪	۱۳/۲۵٪	۱۰/۲۸٪	۲/۵۶٪	۳/۱۹٪	۷/۹۶٪
مرکزی	۷/۶۴٪	۰/۱۸٪	۹/۶۱٪	۸/۶۳٪	۱۷/۷۴٪	۱۶/۴۴٪	۴/۵۰٪	۱۰/۴۲٪	۹/۹۱٪	۳/۲۲٪	۲/۵۰٪	۹/۲۰٪
هرمزگان	۶/۱۶٪	۰/۹۶٪	۱۳/۰۱٪	۸/۲۳٪	۱۵/۱۶٪	۱۴/۶۱٪	۵/۰۴٪	۹/۴۹٪	۱۳/۳۰٪	۱/۵۰٪	۳/۱۴٪	۹/۴۰٪
همدان	۵/۴۴٪	۱/۵۸٪	۸/۵۶٪	۷/۶۱٪	۱۸/۴۹٪	۱۱/۶۸٪	۴/۰۳٪	۱۷/۸۶٪	۱۱/۳۳٪	۲/۴۱٪	۲/۷۴٪	۸/۲۸٪
یزد	۴/۵۳٪	۰/۴۷٪	۱۰/۴۱٪	۱۰/۱۳٪	۱۳/۹۹٪	۲۰/۰۷٪	۶/۷۹٪	۶/۶۱٪	۱۲/۲۰٪	۲/۵۰٪	۲/۵۳٪	۹/۸۰٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره بهمن ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کاراتر بودن توزیع، می‌بایست با جابجایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در بهمن ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت-دی و بهمن ۱۴۰۲

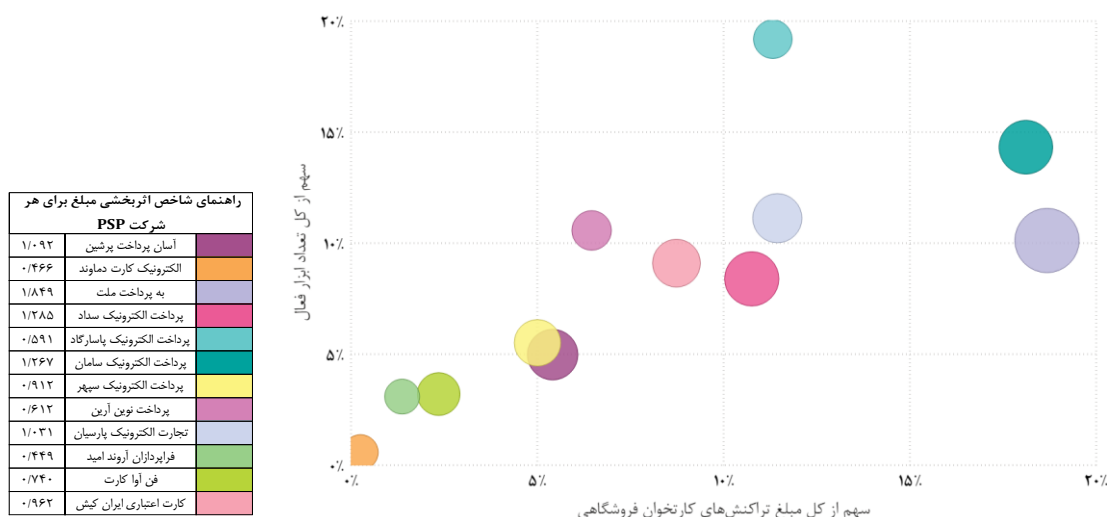
شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	دی	بهمن
آسان پرداخت پرشین	۵/۴۲٪	۴/۹۶٪	۱/۱۰۹	۱/۰۹۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶٪	۰/۵۶٪	۰/۴۸۰	۰/۴۶۶
به پرداخت ملت	۱۸/۶۹٪	۱۰/۱۱٪	۱/۸۷۵	۱/۸۴۹
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۶٪	۸/۳۸٪	۱/۲۷۰	۱/۲۸۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۳۳٪	۱۹/۱۷٪	۰/۶۰۶	۰/۵۹۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۱۲٪	۱۴/۳۱٪	۱/۲۴۸	۱/۲۶۷
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۰۱٪	۵/۵۰٪	۰/۹۳۸	۰/۹۱۲
پرداخت نوین آراین	۶/۴۷٪	۱۰/۵۶٪	۰/۶۱۸	۰/۶۱۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۴۵٪	۱۱/۱۱٪	۱/۰۴۰	۱/۰۳۱
فراپردازان آروند امید	۱/۳۸٪	۳/۰۷٪	۰/۴۴۹	۰/۴۴۹
فن آوا کارت	۲/۳۶٪	۳/۱۹٪	۰/۶۶۴	۰/۷۴۰
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۷۴٪	۹/۰۸٪	۰/۹۴۶	۰/۹۶۲

در بهمن ماه شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بهمن ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فن آوا کارت" با ۰/۰۷۷ واحد افزایش گزارش می شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه های کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی و سهم مبلغ تراکنش های کارتهای فروشگاهی ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش های کارتهای فروشگاهی شرکت ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکت های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره بهمن ۱۴۰۲ به تصویر می کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و مبلغ تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه ی شاپرک کارتهای فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آنها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آنها وارد شبکه ی پرداخت نشده است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP- بهمن ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هریک از شرکت ها در کل کارتهای فروشگاهی فعال در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده ی نحوه ی جایابی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار^{۲۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش های

^{۲۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

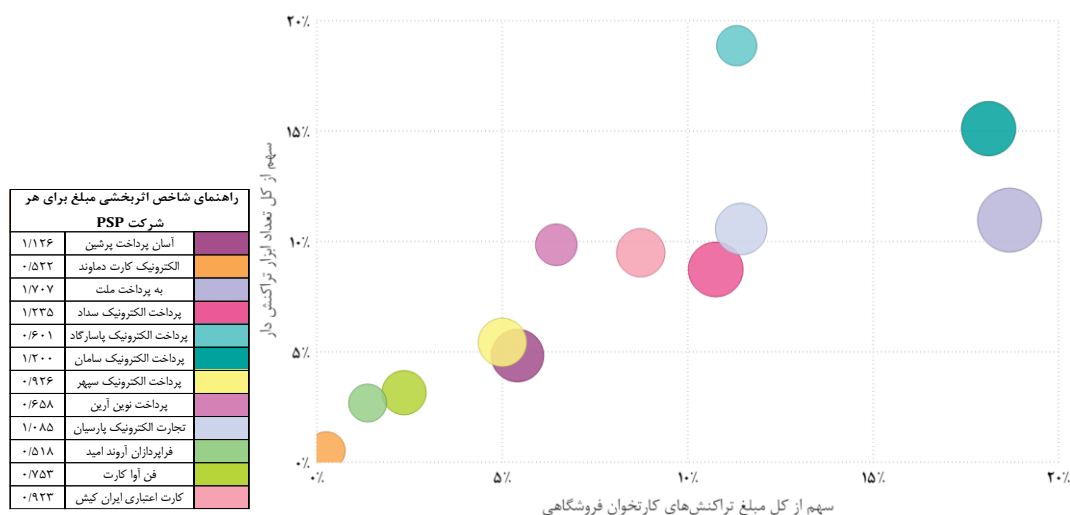
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در بهمن ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - دی و بهمن ۱۴۰۲

شرکت	کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار	
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	دی	بهمن
آسان پرداخت پرشین	۵/۴۲٪	۴/۸۱٪	۱/۱۳۶	۱/۱۲۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶٪	۰/۵۰٪	۰/۵۳۳	۰/۵۲۲
به پرداخت ملت	۱۸/۶۹٪	۱۰/۹۵٪	۱/۷۱۵	۱/۷۰۷
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۶٪	۸/۷۲٪	۱/۲۲۰	۱/۲۳۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۳۳٪	۱۸/۸۵٪	۰/۶۰۹	۰/۶۰۱
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۱۲٪	۱۵/۱۰٪	۱/۱۸۰	۱/۲۰۰
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۰۱٪	۵/۴۱٪	۰/۹۳۹	۰/۹۲۶
پرداخت نوین آراین	۶/۴۷٪	۹/۸۴٪	۰/۶۶۴	۰/۶۵۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۴۵٪	۱۰/۵۵٪	۱/۰۹۲	۱/۰۸۵
فراپردازان آروند امید	۱/۳۸٪	۲/۶۷٪	۰/۵۲۶	۰/۵۱۸
فن آوا کارت	۲/۳۶٪	۳/۱۳٪	۰/۷۶۱	۰/۷۵۳
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۷۴٪	۹/۴۷٪	۰/۹۱۳	۰/۹۲۳

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۰/۰۲۱ واحدی مشاهده می‌شود.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP- بهمن ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره بهمن ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص

اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در بهمن ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - بهمن ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارس‌بان	فرابازار آوند امید	ف.ا. کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۲۳	-/۴۶۶	۲/۰۶۱	۱/۱۱۸	-/۶۱۴	۱/۳۰۵	۱/۲۷۲	-/۶۷۵	۱/۰۸۱	-/۵۴۱	-/۷۰۶	۱/۰۹۲
آذربایجان غربی	-/۹۹۲	-/۶۹۰	۱/۹۳۰	۱/۴۰۳	-/۶۶۳	۱/۳۵۶	۱/۰۱۸	-/۷۴۲	۱/۰۲۷	-/۴۸۲	-/۶۸۳	۱/۰۳۱
اردبیل	-/۸۹۹	-/۴۸۹	۱/۶۵۳	۱/۲۳۰	-/۶۴۵	۱/۲۸۰	-/۸۴۶	-/۹۶۷	-/۸۳۷	-/۵۰۲	-/۹۶۱	۱/۰۶۵
اصفهان	۱/۰۸۹	-/۵۰۶	۲/۱۰۱	۱/۲۰۲	-/۴۹۵	۱/۲۴۱	۱/۲۶۵	-/۵۲۱	۱/۰۱۲	-/۳۰۳	-/۴۹۹	۱/۰۶۸
البرز	۱/۳۳۵	-/۶۱۹	۱/۸۱۳	۱/۱۴۳	-/۵۲۰	۱/۳۵۵	-/۷۷۰	-/۵۶۷	۱/۱۳۶	-/۶۸۴	۱/۱۳۵	-/۸۵۲
ایلام	۱/۰۷۰	-/۵۳۳	۱/۶۲۲	-/۹۵۴	-/۶۷۰	۱/۰۰۰	-/۸۳۴	-/۵۲۹	-/۹۷۰	-/۶۰۴	-/۷۴۴	-/۷۸۳
بوشهر	۱/۰۰۸	-/۴۲۸	۱/۷۷۱	۱/۱۶۴	-/۵۷۰	۱/۲۰۶	-/۸۹۶	-/۸۶۵	۱/۲۶۲	-/۴۱۳	-/۵۱۳	-/۸۵۳
تهران	۱/۳۹۹	-/۴۰۹	۱/۳۹۳	۱/۳۳۵	-/۶۴۱	۱/۳۳۳	-/۸۳۸	-/۶۰۸	-/۹۳۹	-/۳۹۳	-/۸۹۳	-/۷۸۱
چهارمحال و بختیاری	-/۸۸۸	-/۴۴۸	۱/۶۸۱	۱/۴۲۶	-/۷۲۸	۱/۱۹۳	-/۷۲۱	-/۴۷۷	-/۸۵۶	-/۷۰۶	-/۴۰۴	۱/۰۶۳
خراسان جنوبی	۱/۱۰۳	-/۴۲۰	۱/۷۸۴	۱/۱۰۲	-/۵۸۵	۱/۰۷۶	-/۷۰۷	-/۵۶۹	-/۸۲۲	-/۵۸۴	-/۵۶۷	-/۹۵۰
خراسان رضوی	-/۹۳۱	-/۳۷۲	۲/۲۸۵	۱/۳۹۳	-/۵۵۳	۱/۲۳۵	-/۹۶۹	-/۶۵۴	-/۹۹۵	-/۴۱۳	-/۷۴۶	-/۹۵۸
خراسان شمالی	-/۸۹۸	-/۴۵۰	۱/۸۹۳	۱/۴۰۶	-/۵۴۴	۱/۱۱۸	-/۹۸۲	-/۴۹۹	-/۸۸۲	-/۵۰۶	-/۶۲۸	۱/۱۷۵
خوزستان	۱/۲۸۴	-/۵۴۵	۲/۰۴۲	۱/۲۹۱	-/۶۵۷	۱/۱۳۵	-/۸۶۳	-/۷۱۶	۱/۱۳۱	-/۴۲۷	-/۷۱۹	۱/۲۳۶
زنجان	۱/۱۵۶	-/۵۵۲	۱/۷۴۵	۱/۳۰۶	-/۶۱۸	۱/۰۳۵	-/۷۰۸	-/۶۰۱	-/۹۶۵	-/۴۱۵	-/۴۷۵	-/۹۳۱
سمنان	-/۹۸۳	-/۲۰۴	۱/۵۹۶	۱/۲۸۱	-/۵۹۹	۱/۱۶۰	-/۷۰۸	-/۷۱۴	-/۸۲۴	-/۴۹۱	-/۹۱۳	-/۷۵۴
سیستان و بلوچستان	-/۹۴۹	-/۵۰۷	۱/۵۵۶	۱/۰۴۷	-/۶۴۲	۱/۲۰۶	-/۹۳۵	-/۵۸۲	-/۹۹۴	-/۴۳۹	-/۵۶۲	۱/۰۳۴
فارس	۱/۱۹۹	-/۳۷۵	۲/۳۱۰	۱/۱۰۶	-/۵۴۸	۱/۴۵۰	-/۸۸۸	-/۶۱۲	-/۹۷۹	-/۵۸۸	-/۸۰۶	-/۹۴۰
قزوین	۱/۰۰۷	-/۴۸۹	۱/۹۴۱	۱/۲۵۶	-/۵۴۹	۱/۰۸۸	-/۷۹۳	-/۷۸۸	۱/۰۰۷	-/۵۲۵	-/۶۹۵	۱/۱۰۳
قم	۱/۴۰۹	-/۳۰۸	۱/۶۹۴	۱/۴۸۳	-/۴۸۰	۱/۲۶۰	-/۷۷۲	-/۶۰۲	-/۸۲۹	-/۴۶۹	-/۷۴۱	-/۸۹۵
کردستان	۱/۱۹۵	-/۴۴۷	۱/۷۲۵	۱/۲۸۷	-/۵۸۳	۱/۲۶۱	-/۸۸۱	-/۶۰۸	۱/۰۵۲	-/۴۴۰	-/۶۶۹	-/۹۸۳
کرمان	۱/۱۴۰	-/۴۰۸	۲/۱۴۵	۱/۲۹۱	-/۵۲۵	۱/۱۶۱	-/۸۵۴	-/۵۷۷	۱/۰۸۵	-/۴۲۴	-/۵۰۷	-/۸۰۸
کرمانشاه	-/۹۹۳	-/۳۹۱	۲/۰۵۷	۱/۱۹۸	-/۵۹۹	۱/۰۰۳	-/۸۸۹	-/۷۵۱	-/۹۷۴	-/۶۱۵	-/۷۶۴	۱/۱۸۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۱۳۵	-/۴۰۹	۱/۷۸۴	۱/۰۶۱	-/۶۲۰	۱/۱۲۱	-/۸۲۵	-/۵۵۹	۱/۱۰۲	-/۵۴۱	-/۵۴۷	۱/۰۱۴
گلستان	-/۷۳۹	-/۵۶۵	۲/۰۶۵	۱/۴۳۴	-/۶۰۰	۱/۱۶۵	-/۷۷۹	-/۶۵۹	۱/۱۷۷	-/۶۳۹	-/۸۸۳	۱/۱۵۲
گیلان	۱/۱۵۳	-/۶۵۸	۱/۹۴۲	۱/۴۰۳	-/۵۹۸	۱/۳۸۳	-/۹۷۶	-/۶۸۰	-/۹۸۵	-/۵۷۸	-/۸۲۸	-/۹۵۲
لرستان	۱/۱۷۰	-/۳۲۶	۱/۸۷۲	۱/۴۰۰	-/۵۹۳	۱/۱۹۴	-/۸۰۶	-/۵۴۴	۱/۰۲۳	-/۶۱۵	-/۷۲۳	۱/۰۰۱
مازندران	۱/۰۲۷	-/۶۰۴	۲/۰۹۲	۱/۳۶۴	-/۶۱۰	۱/۱۸۶	-/۱۳۷	-/۶۲۱	۱/۱۴۶	-/۴۵۷	-/۶۵۱	۱/۱۵۲
مرکزی	۱/۱۶۳	-/۴۲۹	۱/۷۶۲	۱/۲۳۵	-/۵۷۴	۱/۳۷۰	-/۸۴۸	-/۵۶۷	-/۹۲۴	-/۶۶۴	-/۵۶۸	-/۹۰۱
هرمزگان	-/۹۴۵	-/۴۱۰	۱/۶۱۰	۱/۱۷۸	-/۵۸۰	۱/۲۲۹	-/۸۲۹	-/۷۱۶	۱/۰۱۲	-/۲۹۲	-/۶۶۵	۱/۰۰۴
همدان	۱/۱۷۳	-/۵۶۸	۲/۲۲۷	۱/۲۷۳	-/۵۹۸	۱/۳۵۹	-/۱۰۴۰	-/۵۳۳	۱/۰۳۵	-/۵۷۹	-/۷۲۱	-/۹۹۶
یزد	-/۸۱۸	-/۳۲۹	۱/۸۴۱	۱/۱۳۱	-/۴۳۱	۱/۱۳۷	-/۴۳۷	-/۵۶۹	۱/۰۷۴	-/۴۷۷	-/۳۶۱	-/۸۲۱

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - بهمن ۱۴۰۲

۴-۳-۴ عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

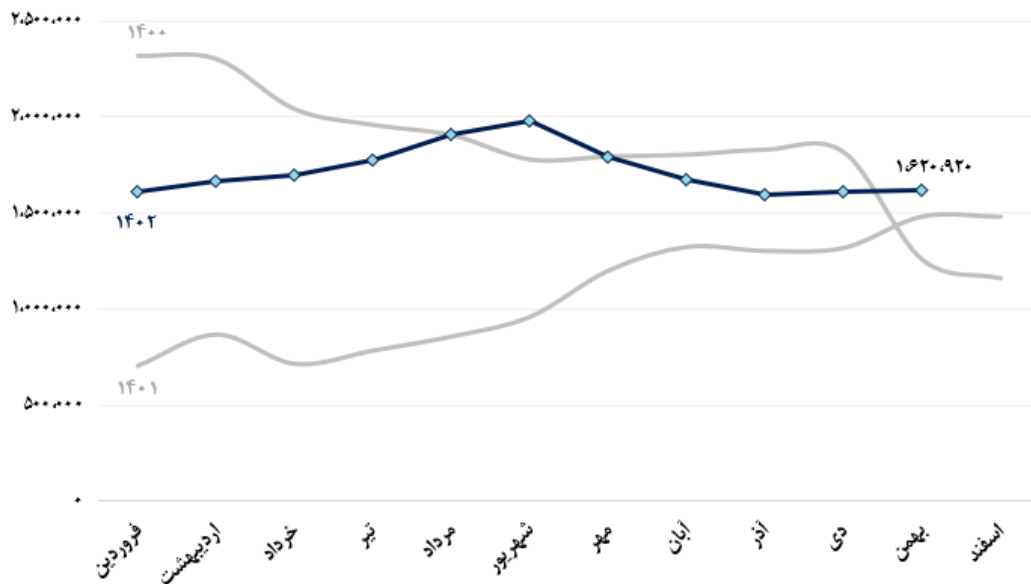
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نمایی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن ها است.

^{۲۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شد که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا بهمن ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در بهمن ماه با تعداد ۱,۶۲۰,۹۲۰ عدد با افزایش ۰/۶۲ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۵۷ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در دی ماه تنها ۰/۰۸ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان های فعال سیستمی آن- بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	
آسان پرداخت پرشین	۱۷/۴۷٪	۱۸/۲۲٪	۰/۷۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۴/۱۴٪	۲۵/۲۴٪	۱/۱۰٪
به پرداخت ملت	۸/۴۵٪	۸/۶۳٪	۰/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۵/۰۳٪	۱۴/۶۵٪	-۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۶/۹۷٪	۱۷/۷۶٪	۰/۷۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۰/۳۹٪	۱۰/۵۴٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۳/۳۸٪	۱۴/۱۱٪	۰/۷۳٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۲۹٪	۲۰/۱۵٪	-۰/۱۴٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۸/۹۰٪	۱۹/۰۵٪	۰/۱۵٪
فراپردازان آروند امید	۲۷/۱۷٪	۲۶/۶۳٪	-۰/۵۴٪
فن آوا کارت	۲۵/۶۳٪	۱۵/۹۳٪	-۹/۷۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۲۵٪	۱۲/۷۸٪	۰/۵۳٪
مجموع	۱۵/۶۵٪	۱۵/۵۷٪	-۰/۰۸٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه ی تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان های فعال سیستمی با کاهش ۹/۷۰ درصد، در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. شرکت "فراپردازان آروند امید" با عددی برابر با ۲۶/۶۳ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می دهد. در مقابل آن، تنها ۸/۶۳ درصد از کل کارتخوان های فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۱-۴ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در بهمن ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
به پرداخت ملت	۸۷/۷۰٪	۴۰/۷۷٪	۲/۹۴٪	۸۶/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۵/۳۹٪	۳۳/۵۸٪	۸/۸۷٪	۸۳/۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸۴/۲۱٪	۱۸/۲۲٪	۳۸/۸۹٪	۸۲/۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۴/۳۹٪	۶/۱۵٪	۲/۲۶٪	۸۲/۵٪
فن آوا کارت	۷۹/۵۴٪	۲/۸۴٪	۰/۰۰٪	۷۹/۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷۹/۵۸٪	۱۵/۳۶٪	۰/۰۰٪	۷۸/۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷۹/۶۸٪	۳۶/۹۹٪	۰/۰۰٪	۷۶/۳٪
پرداخت نوین آراین	۷۵/۳۹٪	۳۰/۹۳٪	۶/۶۷٪	۷۵/۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۷۲/۱۷٪	۶/۹۸٪	۰/۰۰٪	۷۲/۱٪
فراپردازان آروند امید	۷۰/۱۵٪	۲۴/۶۰٪	۰/۰۰٪	۶۹/۹٪
آسان پرداخت پرشین	۷۸/۴۷٪	۱/۶۰٪	۰/۲۲٪	۵۱/۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۶/۸۶٪	۰/۴۹٪	۱/۶۳٪	۴۹/۵٪
شبکه پرداخت	۸۰/۹٪	۶/۱٪	۲/۴٪	۷۳/۵٪

شرکت "به پرداخت ملت" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در بهمن ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

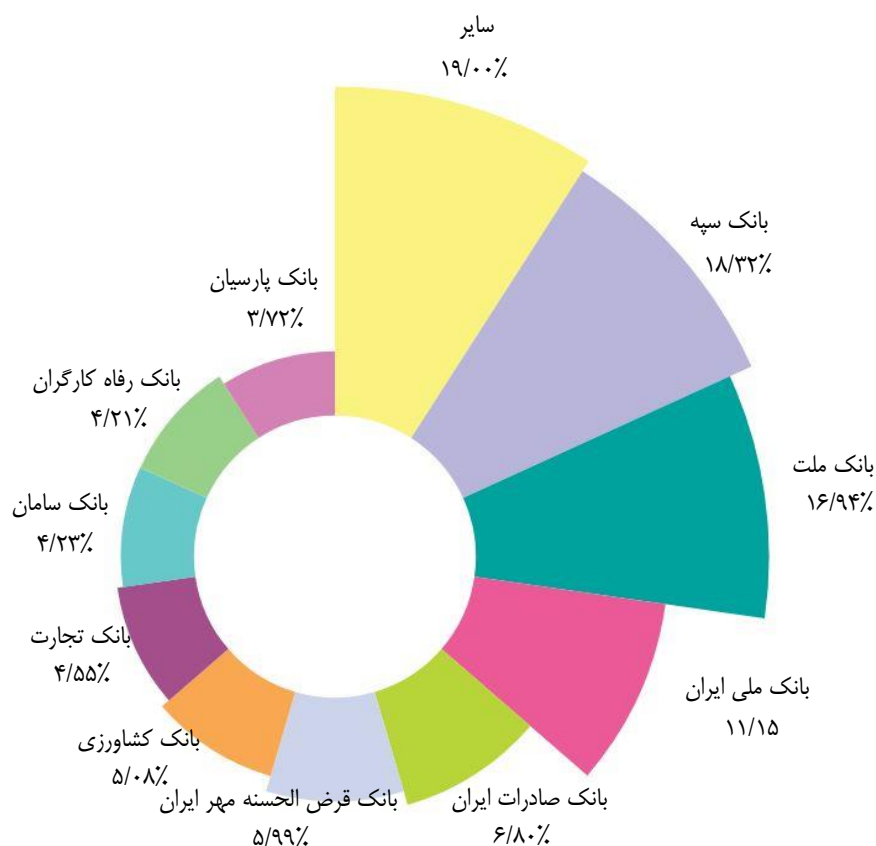
^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهر اقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه،

از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

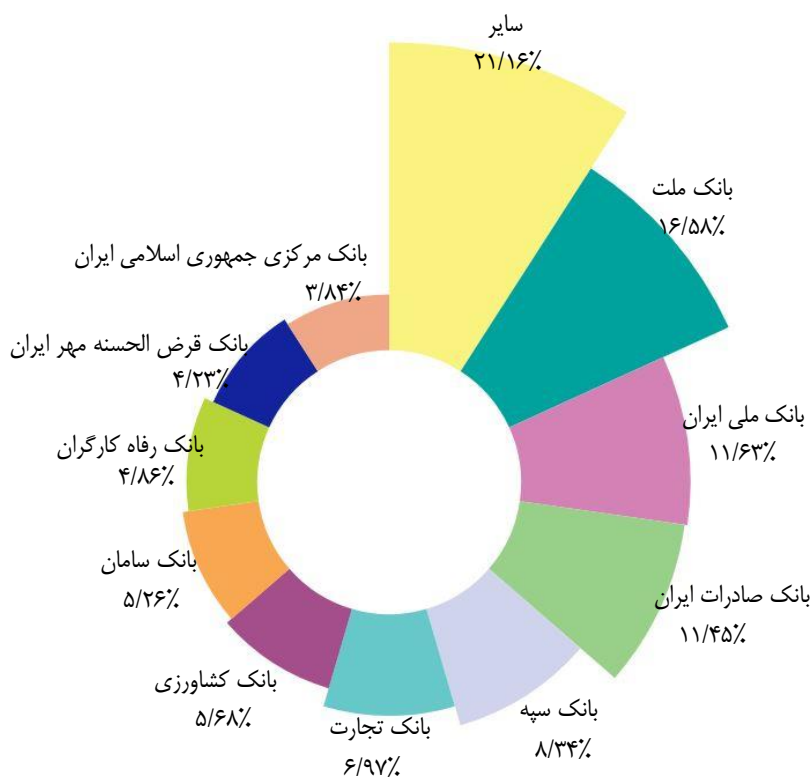
تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ماه ۱۴۰۲

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در بهمن ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ماه ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۸/۳۲ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۶/۵۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای بهمن ماه ۱۴۰۲ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۳٪	۱/۷۱٪	۰/۰۶٪	۱/۲۸٪	۱/۰۱٪	۰/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۷٪	۴/۶۹٪	۲/۷۷٪	۱/۲۷٪	۵/۲۹٪	۲/۴۰٪
۴	بانک پارسیان	۳/۷۴٪	۴/۴۰٪	۱/۲۴٪	۲/۸۱٪	۲/۸۳٪	۳/۳۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳۶٪	۲/۳۴٪	۰/۰۷٪	۳/۳۸٪	۴/۱۸٪	۰/۱۳٪
۶	بانک تجارت	۴/۹۲٪	۱/۲۷٪	۰/۰۰٪	۶/۵۸٪	۸/۴۴٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۸٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۷٪	۷/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۳/۳۴٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۱/۶۹٪	۰/۱۶٪	۰/۳۲٪	۰/۳۸٪	۰/۳۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۳۳٪	۲/۰۵٪	۵/۳۶٪	۴/۸۶٪	۴/۸۵٪	۴/۶۳٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۵٪	۶/۶۲٪	۰/۶۴٪	۴/۲۸٪	۸/۸۶٪	۱/۴۸٪
۱۳	بانک سپه	۱۹/۸۵٪	۳/۸۳٪	۱/۲۲٪	۱۰/۲۹٪	۱/۳۳٪	۰/۶۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۷٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۰/۹۴٪	۱/۷۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۶٪	۱/۷۷٪	۰/۰۰٪	۱/۴۴٪	۲/۱۱٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۳۳٪	۲/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱۰/۶۶٪	۱۴/۴۲٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۷۲٪	۱/۶۰٪	۲۵/۳۶٪	۲/۲۷٪	۰/۲۸٪	۲۳/۸۲٪

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهیم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۶/۳۶٪	۰/۵۴٪	۶/۶۸٪	۵/۱۸٪	۰/۷۵٪	۷/۸۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۵۱٪	۱/۰۲٪	۰/۰۱٪	۶/۹۲٪	۱/۲۵٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۹٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۶۵٪	۰/۶۸٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۲۷٪	۳/۳۳٪	۰/۰۰٪	۲/۲۷٪	۹/۵۶٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۱/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۴/۲۰٪	۴۱/۱۶٪	۵۲/۲۸٪	۱۶/۳۷٪	۱۷/۰۵٪	۵۲/۴۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۳۵٪	۱۱/۲۰٪	۴/۱۱٪	۱۲/۰۳٪	۱۰/۲۶٪	۲/۷۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۴۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۴۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک ملی ایران" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"

- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۰/۷۹٪	۹/۰۸٪	۰/۱۲٪	۸۲/۲۰٪	۱۷/۷۹٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۶۹٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۹۲/۰۵٪	۷/۹۵٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۷۷/۹۱٪	۱۷/۹۲٪	۴/۱۶٪	۴۶/۴۶٪	۵۳/۳۴٪	۰/۲۰٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۴۲٪	۷/۷۲٪	۰/۸۵٪	۷۸/۰۹٪	۲۱/۶۹٪	۰/۲۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۱۹٪	۴/۷۶٪	۰/۰۶٪	۷۴/۵۸٪	۲۵/۴۱٪	۰/۰۱٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۱۸٪	۱/۸۲٪	۰/۰۰٪	۷۳/۸۹٪	۲۶/۱۱٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۹۵/۶۲٪	۴/۳۸٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۷۳/۱۸٪	۲۶/۸۲٪	۰/۰۰٪	۱۰/۲۰٪	۸۹/۸۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۳/۷۰٪	۷۶/۳۰٪	۰/۰۰٪	۲۲/۳۴٪	۷۷/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۴/۱۵٪	۳۴/۵۸٪	۱/۲۷٪	۷۵/۳۲٪	۲۴/۴۹٪	۰/۱۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۳/۵۵٪	۳/۱۸٪	۳/۲۷٪	۷۸/۳۴٪	۲۱/۴۹٪	۰/۱۷٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۲	بانک سامان	۸۹/۳۸٪	۱۰/۲۴٪	۰/۳۹٪	۶۳/۶۷٪	۳۶/۲۸٪	۰/۰۵٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۴۶٪	۱/۳۷٪	۰/۱۷٪	۹۶/۵۵٪	۳/۴۳٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰٪	۹۹/۳۲٪	۰/۶۸٪	۰/۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۶/۷۰٪	۳/۳۰٪	۰/۰٪	۶۶/۱۸٪	۳۳/۸۲٪	۰/۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۰/۱۰٪	۹/۹۰٪	۰/۰۱٪	۷۱/۲۵٪	۲۸/۷۵٪	۰/۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۷/۹۴٪	۲/۰۶٪	۰/۰٪	۷۲/۸۸٪	۲۷/۱۲٪	۰/۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۴۵٪	۰/۵۵٪	۰/۰٪	۵۹/۳۷٪	۴۰/۶۳٪	۰/۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۶/۵۷٪	۳/۲۴٪	۲۰/۱۹٪	۹۴/۴۷٪	۳/۲۶٪	۲/۲۶٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۶/۵۵٪	۰/۵۹٪	۲/۸۶٪	۹۵/۸۵٪	۳/۸۲٪	۰/۳۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۱/۱۳٪	۱۸/۸۷٪	۰/۰٪	۶۶/۴۵٪	۳۳/۵۵٪	۰/۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۶۹٪	۱/۳۱٪	۰/۰٪	۹۵/۲۶٪	۴/۷۴٪	۰/۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۶/۵۸٪	۳/۴۰٪	۰/۰۲٪	۷۷/۶۴٪	۲۲/۳۶٪	۰/۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۴/۰۸٪	۱۵/۹۲٪	۰/۰٪	۴۶/۳۴٪	۵۳/۶۶٪	۰/۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۷٪	۰/۲۴٪	۰/۰٪	۹۹/۱۱٪	۰/۸۹٪	۰/۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۷/۹۳٪	۸۲/۰۷٪	۰/۰٪	۶۵/۴۹٪	۳۴/۵۱٪	۰/۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۶/۲۰٪	۱۵/۸۷٪	۷/۹۳٪	۷۷/۲۸٪	۲۲/۱۶٪	۰/۵۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۲/۴۹٪	۶/۵۶٪	۰/۹۵٪	۸۰/۹۷٪	۱۸/۹۹٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰٪	۹۹/۳۸٪	۰/۶۲٪	۰/۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۰۹٪	۰/۹۱٪	۰/۰٪	۹۲/۵۶٪	۷/۴۴٪	۰/۰٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰٪	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در بهمن ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" تعلق گرفته

است. بعد از آن، بانک‌های " بانک خاورمیانه"، " بانک دی" و "بانک توسعه صادرات ایران" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در بهمن ماه "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" در کل به ترتیب ۳/۲۲ و ۰/۰۰۱ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنیتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۲	۳	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۵	۲۲	۳	۸
۴	بانک پارسیان	۴	۱۴	۴	۱۹	۱	۲
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۵	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^+	S_i^-	S_i^+	S_i^-	S_i^+	S_i^-
۶	بانک تجارت	۲۴	۵	۱	۲	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۷	۵۶	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱۹	۴	۲	۴	۵	۲۹
۱۲	بانک سامان	۱۷	۴	۷	۴۴	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۳۹۴	۲۰	۴	۱۵	۱	۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۲	۳	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۵۴	۷	۲	۵	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷	۳	۲	۳	۲۵	۶۴۳
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴۱	۶	۱	۰	۷	۴۵
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۳۰	۶	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۰	۱	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲	۱	۳	۱۱	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۰۲	۱۴	۴۱	۱۶۹۴	۵۲	۲۱۳۳
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲۹	۱۱	۱۱	۱۲۵	۴	۱۷
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۶	۲	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	۹۵۷	-	-	۲۰۰۱۶	-	۳۰۴۷۸

ملاحظه می شود در بهمن ماه ۱۴۰۲ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳۰۴۷۸ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۲۰۰۱۶ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش های بازار را در اختیار گرفته اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان

فروشگاهی ۹۵۷ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۵-۳، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در بهمن ماه ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی ۱۴۰۲ و بهمن ۱۴۰۲

کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	
۹۶۱	۹۵۷	-۳/۴	۲۰۰۱۲	۲۰۰۱۶	۴	۳۰۴۳۲	۳۰۴۷۸	۴۶	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی افزایشی و برای ابزار کارتخوان فروشگاهی کاهش یافته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار در

سوییچ شاپرک

کارتهای بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیشپرداخته^{۳۳} یا بی نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه بندی می شوند.

در بهمن ماه ۱۴۰۲، تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار در سوییچ شاپرک مجموعاً ۱۵۳.۸۷۳.۶۹۹ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۵.۵۳۴.۵۸۷ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۵۸ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۱.۷۷۱.۳۵۶ عدد و سهم ۱/۱۵ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارتهای بانکی تراکنشدار - بهمن ماه ۱۴۰۲

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
دی ۱۴۰۲	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۶.۴۶۳.۱۳۰	۱.۶۳۹.۳۵۷	۱۴۵.۷۱۸.۵۸۸	۱۵۳.۸۲۱.۰۷۵
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۴/۲۰٪	۱/۰۷٪	۹۴/۷۳٪	-
بهمن ۱۴۰۲	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۶.۵۶۷.۷۵۶	۱.۷۷۱.۳۵۶	۱۴۵.۵۳۴.۵۸۷	۱۵۳.۸۷۳.۶۹۹
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۴/۲۷٪	۱/۱۵٪	۹۴/۵۸٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنشدار		۱/۶۲٪	۸/۰۵٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۳٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود، تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در بهمن ماه ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۲، ۰/۰۳ درصد افزایش داشته و نرخ رشد در دسته کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت، افزایشی و در دسته کارت برداشت کاهش یافته است.

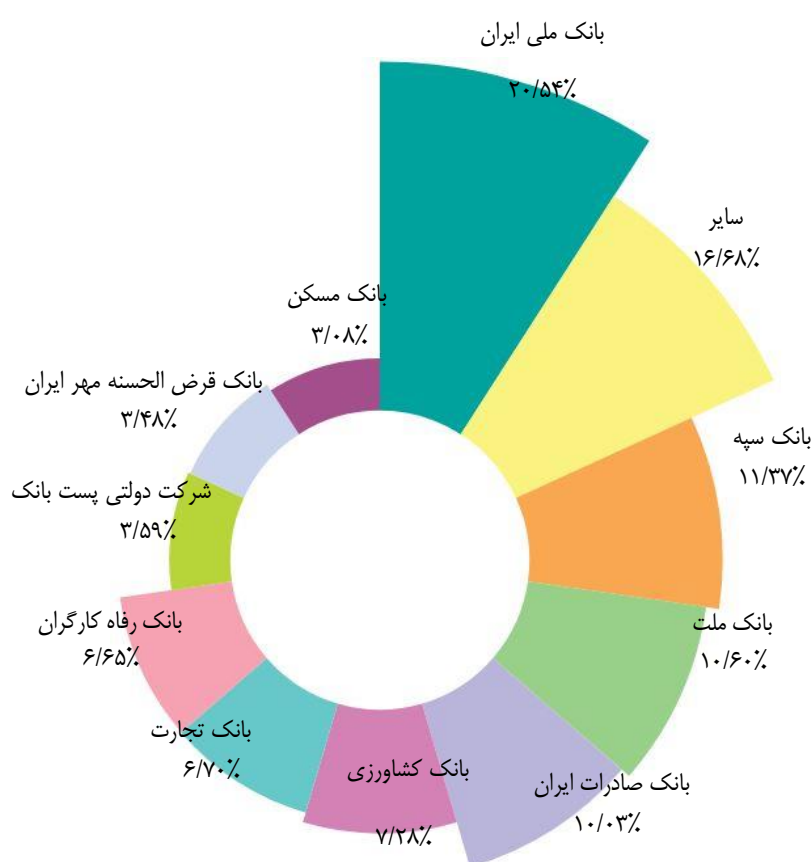
Debit card ^{۳۱}

Credit card ^{۳۲}

Prepaid ^{۳۳}

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنش‌دار

طی بهمن ماه ۱۴۰۲ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانک‌ها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - بهمن ماه ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که

مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای بهمن ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک شهر"، "بانک پارسیان" و "بانک سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۳٪	۰/۷۸٪	۱/۱۴٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۴۳٪	۰/۷۳٪
۳	بانک آینده	۱/۱۸٪	۱/۳۱٪	۲/۱۱٪
۴	بانک پارسیان	۱/۸۹٪	۱/۳۶٪	۱۰/۶۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۴۲٪	۲/۳۴٪	۲/۸۳٪
۶	بانک تجارت	۲/۷۸٪	۶/۷۶٪	۶/۳۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۶٪	۰/۹۵٪	۰/۸۵٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۹٪	۰/۵۳٪	۰/۴۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۶۴٪	۶/۷۹٪	۴/۲۴٪
۱۲	بانک سامان	۳/۰۸٪	۲/۹۱٪	۳/۰۹٪
۱۳	بانک سپه	۹/۲۴٪	۱۱/۴۵٪	۱۰/۰۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۲٪	۰/۲۰٪	۰/۲۹٪
۱۵	بانک سینا	۱/۲۳٪	۰/۶۶٪	۱/۲۵٪
۱۶	بانک شهر	۳/۲۹٪	۱/۴۵٪	۱۱/۲۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲/۹۵٪	۱۰/۱۲٪	۷/۱۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۸۲٪	۱/۷۳٪	۱/۳۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۲۲٪	۳/۴۵٪	۴/۲۹٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۳۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۲/۲۷٪	۷/۴۸٪	۴/۱۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۷٪	۰/۲۶٪	۰/۵۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۵۶٪	۳/۱۶٪	۱/۳۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۷/۱۹٪	۱۰/۵۸٪	۹/۴۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۹۶٪	۲۰/۸۳٪	۱۴/۱۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۹۸٪	۳/۶۸٪	۱/۳۷٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۴۷٪	۰/۳۶٪	۰/۱۹٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۱٪	۰/۲۲٪	۰/۲۵٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۸۳ درصد، ۱۹/۹۶ درصد و ۱۴/۱۵ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای بهمن ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت تراکنش‌های بانک اعتباری از	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۰٪	۹۲/۶۸٪	۶/۱۳٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۳۷٪	۹۱/۷۰٪	۷/۰۳٪
۳	بانک آینده	۱/۰۲٪	۹۲/۲۵٪	۶/۷۳٪
۴	بانک پارسیان	۱/۲۴٪	۷۲/۸۶٪	۲۵/۹۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۶۶٪	۹۳/۲۵٪	۵/۰۹٪
۶	بانک تجارت	۰/۴۸٪	۹۵/۵۱٪	۴/۰۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۲۸٪	۹۴/۹۳٪	۳/۷۹٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۵۶٪	۸۹/۶۳٪	۹/۸۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۸٪	۹۶/۹۱٪	۲/۵۱٪
۱۰	بانک دی	۱/۰۸٪	۹۵/۱۳٪	۳/۷۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۸۰٪	۹۶/۴۸٪	۲/۷۲٪
۱۲	بانک سامان	۱/۲۱٪	۹۴/۲۶٪	۴/۵۲٪
۱۳	بانک سپه	۰/۹۴٪	۹۵/۲۹٪	۳/۷۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۲/۳۴٪	۹۱/۷۴٪	۵/۹۲٪
۱۵	بانک سینا	۲/۰۵٪	۹۰/۲۷٪	۷/۶۸٪
۱۶	بانک شهر	۲/۰۰٪	۷۲/۶۶٪	۲۵/۳۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۴۹٪	۹۵/۴۶٪	۳/۰۶٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۳/۴۱٪	۸۷/۵۴٪	۹/۰۵٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۵۵٪	۹۶/۰۶٪	۳/۳۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۷٪	۹۳/۶۷٪	۵/۲۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۵۷٪	۸۵/۷۰٪	۱۳/۷۲٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۳۶٪	۹۷/۲۰٪	۲/۴۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۱۵٪	۹۰/۹۱٪	۷/۹۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۶/۶۷٪	۲۳/۳۳٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۶٪	۹۷/۱۵٪	۱/۹۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۷۳٪	۶۹/۰۴٪	۳۰/۲۳٪
۲۷	بانک ملت	۱/۸۷٪	۹۴/۳۳٪	۳/۸۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۱۲٪	۹۵/۹۴٪	۲/۹۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۵۹٪	۹۶/۷۸٪	۱/۶۳٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۶۵٪	۹۳/۱۷٪	۲/۱۹٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۵۵٪	۹۴/۵۹٪	۴/۸۶٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از

کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۴	۲	۲	۱	۱۱	۱۱۴
۵	بانک پاسارگاد	۱۲	۳	۵	۲	۳	۸
۶	بانک تجارت	۸	۳	۴۶	۷	۶	۴۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۲۲	۵	۴۶	۷	۴	۱۸
۱۲	بانک سامان	۹	۳	۸	۳	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۸۵	۹	۱۳۱	۱۱	۱۰	۱۰۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۲	۱	۰	۱	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۱۱	۳	۲	۱	۱۱	۱۲۶
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۶۸	۱۳	۱۰۲	۱۰	۷	۵۲
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۳	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۰	۳	۱۲	۳	۴	۱۸
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۵	۲	۵۶	۷	۴	۱۷
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۷	۳	۱۰	۳	۱	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۹۵	۱۷	۱۱۲	۱۱	۹	۸۹
۲۸	بانک ملی ایران	۳۹۹	۲۰	۴۳۴	۲۱	۱۴	۲۰۰
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲۵	۵	۱۴	۴	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۲	۱	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		۱۰۶۷	-	۹۸۸	-	-	۸۰۸

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ماه ۱۴۰۲ نسبت به دی ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - دی ۱۴۰۲ و بهمن ماه ۱۴۰۲

کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت			HHI
اختلاف	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	دی ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	
۱۱	۱۰۶۷	۱۰۵۶	۳	۹۸۸	۹۹۱	۱۴	۸۰۸	۷۹۳	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در بهمن ماه در دسته کارت‌های برداشت کاهشی و در دسته کارت‌های اعتباری و کارت‌های هدیه و بن کارت افزایشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

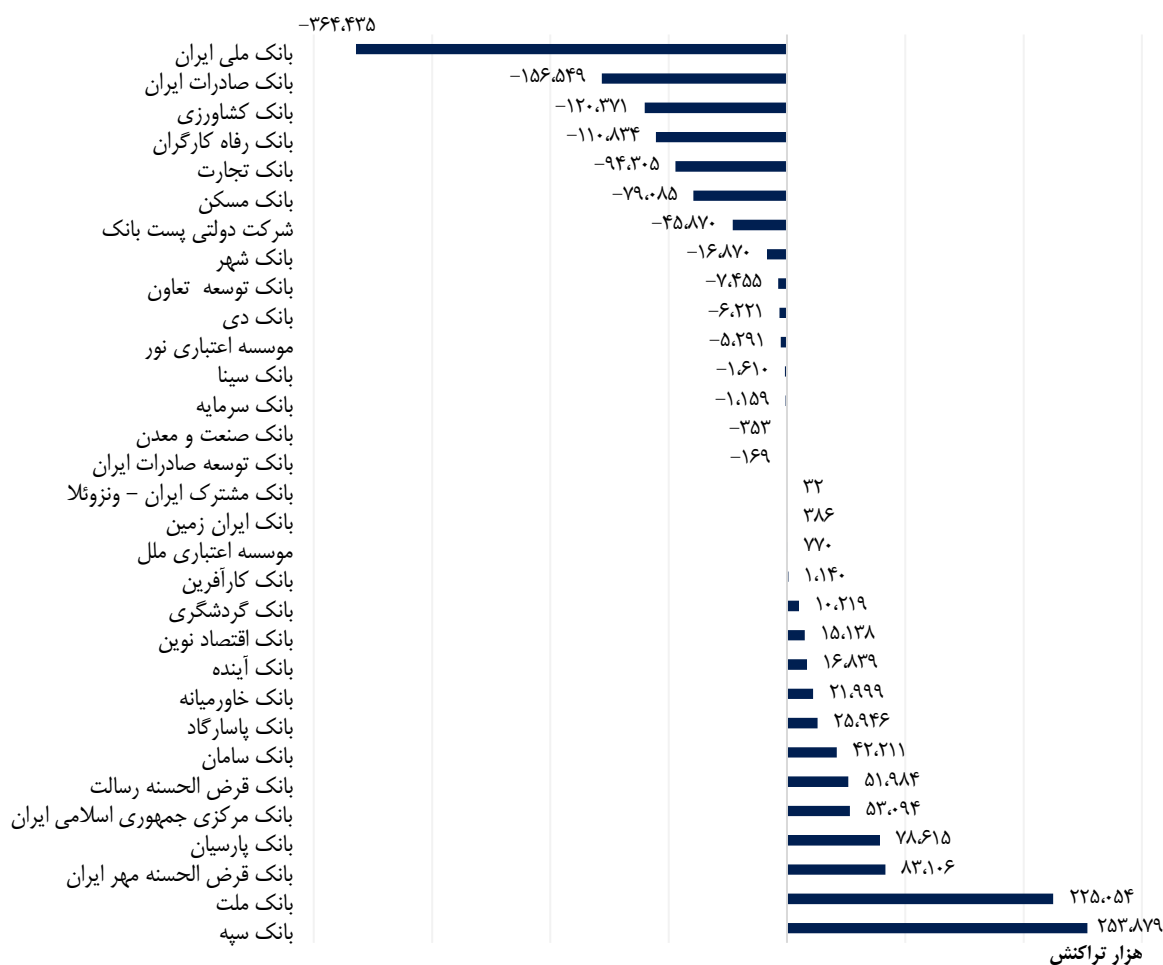
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - بهمن ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۲٪	۱/۲۳٪	۱/۰۲٪	۱/۲۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۴٪	۰/۵۳٪	۰/۴۶٪
۳	بانک آینده	۱/۲۴٪	۱/۷۱٪	۱/۸۶٪	۲/۱۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۶۵٪	۳/۷۲٪	۲/۲۰٪	۲/۸۱٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۵	بانک پاسارگاد	۲/۴۶٪	۳/۲۱٪	۳/۲۲٪	۳/۵۴٪
۶	بانک تجارت	۶/۷۵٪	۴/۵۵٪	۶/۱۷٪	۶/۹۷٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۳٪	۰/۷۶٪	۰/۸۹٪	۰/۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۷٪	۰/۶۴٪	۰/۰۷٪	۰/۹۳٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۳۲٪	۰/۵۰٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۸۳٪	۴/۲۱٪	۵/۲۳٪	۴/۸۶٪
۱۲	بانک سامان	۳/۰۴٪	۴/۲۳٪	۳/۱۰٪	۵/۲۶٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۲٪	۱۸/۳۲٪	۱۰/۴۶٪	۸/۳۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۱۹٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۵٪	۰/۶۳٪	۰/۷۲٪	۱/۱۱٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۵٪	۱/۱۷٪	۱/۸۹٪	۱/۵۸٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۴۷٪	۶/۸۰٪	۱۰/۲۴٪	۱۱/۴۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۳٪	۳/۲۲٪	۲/۸۶٪	۱/۸۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۷۳٪	۵/۹۹٪	۵/۰۴٪	۴/۲۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۸٪	۰/۱۲٪	۰/۱۴٪	۰/۲۸٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۹۰٪	۵/۰۸٪	۶/۷۶٪	۵/۶۸٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۵۵٪	۰/۴۸٪	۰/۶۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۳۷٪	۰/۰۱٪	۳/۸۴٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۸٪	۰/۸۴٪	۲/۳۳٪	۰/۸۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۸۰٪	۱۶/۹۴٪	۱۳/۵۰٪	۱۶/۵۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۸۵٪	۱۱/۱۵٪	۱۷/۶۲٪	۱۱/۶۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۰٪	۲/۲۳٪	۲/۴۰٪	۱/۸۹٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۴٪	۰/۳۷٪	۰/۳۷٪	۰/۳۴٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۵٪	۰/۰۲٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در بهمن ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"

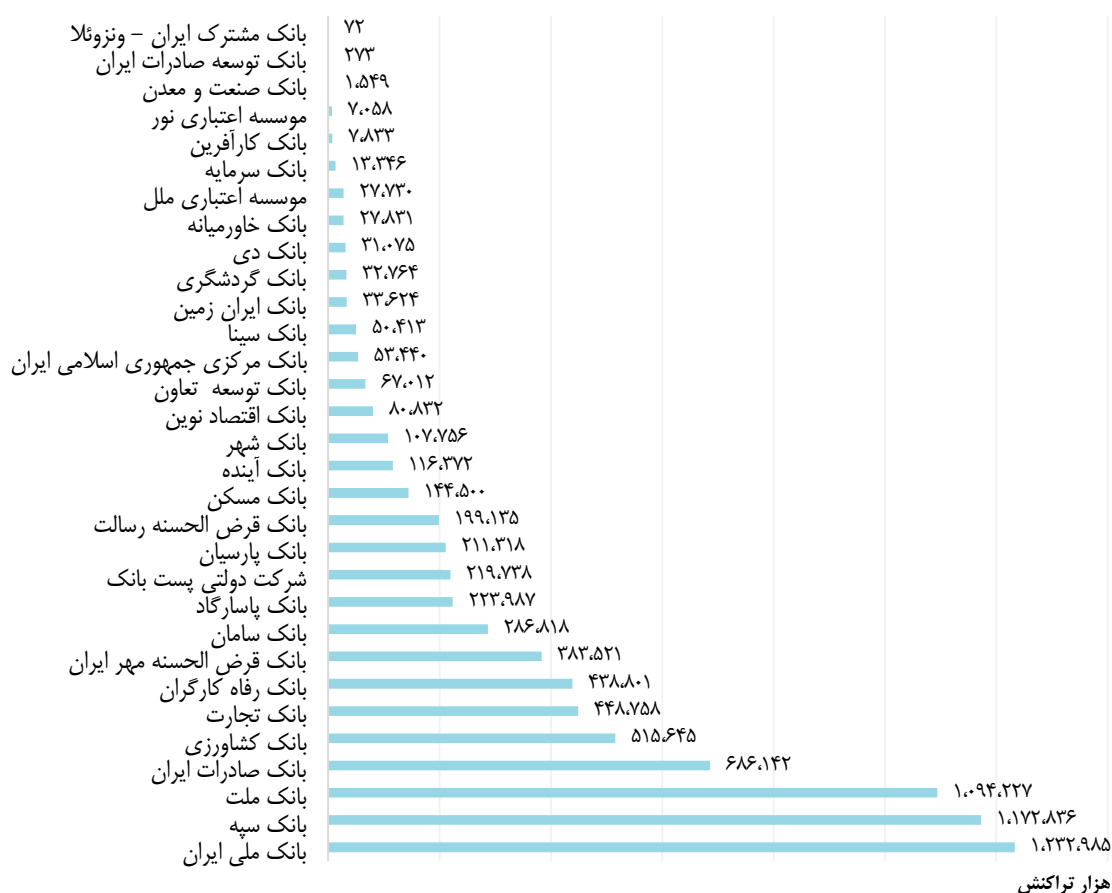
بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ماه ۱۴۰۲

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - بهمن ماه ۱۴۰۲

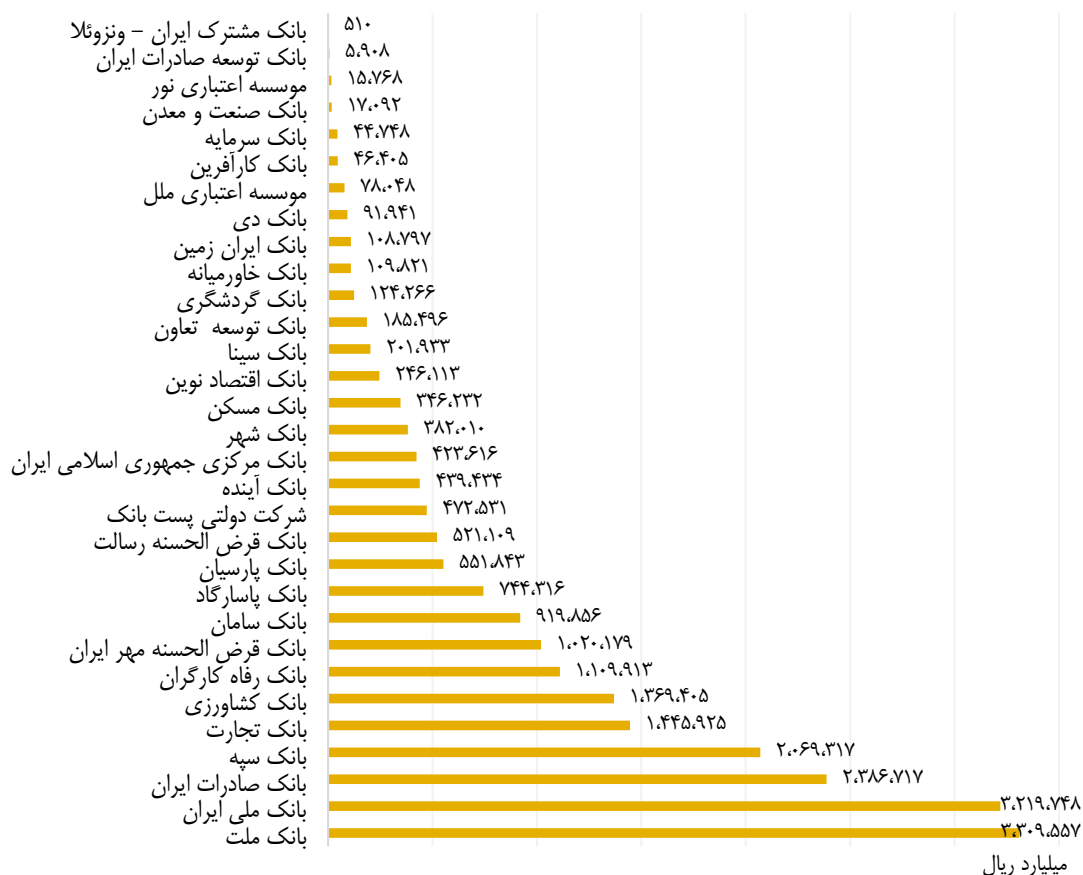
همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات

ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

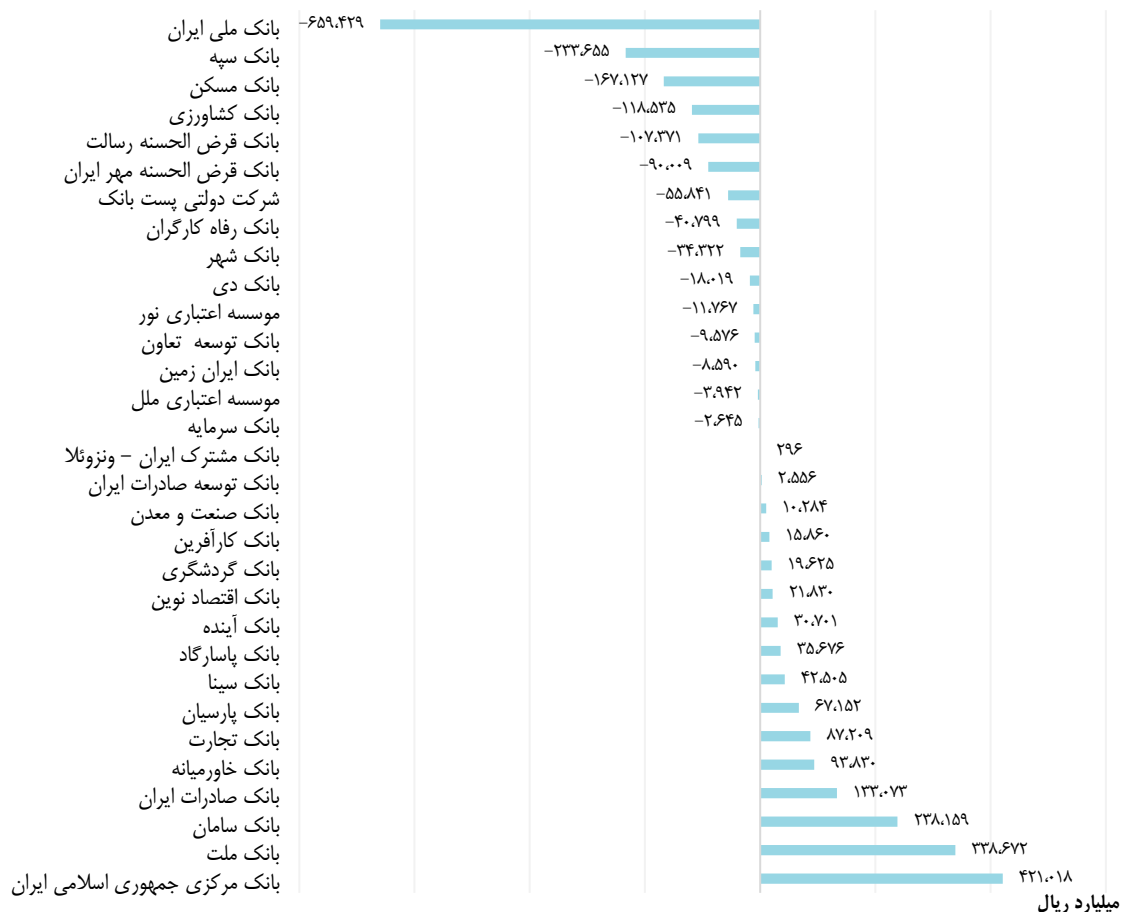

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - بهمن ماه ۱۴۰۲

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی بهمن ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش

ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و

"بانک مسکن" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی بهمن ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به شهریور ۱۴۰۲ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان تابستان ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۰۲۴ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۱,۰۰۶ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۹۲ و ۴/۲۴ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در بهمن ۱۴۰۲ با رشد ۱/۴۵ درصدی به نزدیک به ۱۱,۵۵۳ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۰/۱۳ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۹/۸۱ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۲ با ۹۱/۱۱ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۱۵ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۳۲۷، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۵,۴۸۳ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۵۲ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۲۰ و ۹/۹۳ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۴۶ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۸۶۹ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۶۸۴ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۵/۰۹ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول بهمن ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۵۹/۳۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بهمن ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸۶/۳۳ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی بهمن ۱۴۰۲ در قیاس با دی، رشد ۲/۴۴ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۰/۹۱- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ماه به سبب رشد ۳/۸۵ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۱/۳۸ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۴/۷۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۴۷۴,۹۰۹,۰۵۹ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۵/۱۱ درصد تراکنش‌ها معادل ۱۸۷,۳۱۸,۹۲۴ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۱ درصد معادل ۴,۰۱۷,۷۰۲ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۹/۵۱ درصدی، ۱۸۸/۷۷ درصدی، ۳/۹۶ درصدی، ۲۴/۳۲ درصدی و ۲۱۲/۰۰ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده بهمن ۱۴۰۲ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۸۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه دی دارای رشد ۰/۰۹۵۱- درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه

شده به ازای شبکه پرداخت در بهمن ۱۴۰۲، ۹۹/۱۴ درصد می باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در دی ماه رشد ۰/۲۵۱- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۲۲- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه های تحلیل می شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در بهمن ماه در مولفه ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش دی ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین دو شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" رخ داده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش های هر یک از سرویس های شبکه ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه بهمن شرکت "الکترونیک کارت دماوند" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در بهمن ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در بازار کارتخوان فروشگاه های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه های تراکنش دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در بهمن ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۵۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در بهمن ماه ۱۴۰۲ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت"

در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در این ماه نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های کاهش و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی افزایشی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ۱۴۰۲ نسبت به دی ۱۴۰۲ افزایش ۰/۰۳ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت برداشت کاهشی و در دسته کارت‌های اعتباری و کارت‌های هدیه و بن کارت افزایشی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه در دسته‌های "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری" رشد مثبت و در دسته‌ی "کارت برداشت" رشد منفی داشته است. در بهمن ماه "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت برداشت" در طبقه "رقابتی" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "تمرکز ملایم" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در بهمن ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در بهمن ۱۴۰۲ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در بهمن ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱} Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۵

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۶

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۷

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط ۵۸ نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط ۵۹ نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۰

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

۵۸ online

۵۹ offline

۶۰ Credit card

۵۵ بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

۵۶ Debit card

۵۷ prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به‌اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها} = \frac{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}}{\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

3

The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total	% 92/57		▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/86		▼
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error	% 1/11		▲
Shaparak network error	% 1/90		▲
Issuer error	% 7/67		▲
Cardholder Error	% 88/40		▼
Business error	% 0/92		▲
Services sensed availability			
Network sensed availability	% 99/14		▼
Shaparak sensed availability	% 99/86		▼
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/010		▼
percent change of reconciliation account transactions	% -13/72		▼

4

Electronic card payment network market indices in Feb 2024

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/849	▼
The lowest effectiveness	farapardazan Arvand omid	0/449	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht electronic Pasargad	% 0/233	▼
The lowest ratio	Electronic Card Damavand	% 0/014	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Farapardazan Arvand omid	% 26/63	▼
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 8/63	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)					
The highest market share					
The highest value share of transactions	% 20/18 Beh Pardakht Mellat	▲	% 16/58 Bank Mellat		▼
The highest numerical share of transactions	-	◀	% 18/32 Bank Sepah		▼
The highest value share of transactions in each terminal					
Internet Payment Gateway	% 25/39 Beh Pardakht Mellat	▼	% 17/05 Mellat Bank		▼
Mobile Payment Gateway	% 47/76 Beh Pardakht Mellat	▲	% 52/43 Bank Mellat		▲
EFTPOS	% 18/69 Behpardakht Mellat	▲	% 16/37 Bank Mellat		▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals					
Internet Payment Gateway	-	◀	% 41/16 Bank Mellat		▼
Mobile Payment Gateway	-	◀	% 52/28 Bank Mellat		▲
EFTPOS	-	◀	% 19/85 Bank Sepah		▼
Herfindahl-Hirschman Index					
Internet Payment Gateway	2,592	▲	2,016		▲
Mobile Payment Gateway	3,124	▲	3,478		▲
EFTPOS	1,266	▲	957		▼
The highest share of issuing banks in number of active cards					
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 14/15			▲
Credit card	Bank Melli Iran	% 19/96			▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 20/83			▲

Summary of key payment statistics

1 The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 14/01	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/74	▼

2 Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,023,778,206	▲
Value of transactions	11,005,866,226 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Feb compared to Jan)	% 4/24	▲
Monthly real growth of value of transactions (Feb compared to Jan)	% 2/86	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 19/22	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -12/19	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/40	▲
Mobile Payment Gateway	% 2/49	▲
EFTPOS	% 91/11	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/63	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/37	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 89/15	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 6/14	▲
Balance Inquiry	% 4/71	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,868/81	▲
EFTPOS	1,684/40	▲
Mobile Payment Gateway	1/04	▼
Internet Payment Gateway	183/36	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	65/09	▲
EFTPOS	59/30	▲
Mobile Payment Gateway	1/62	▲
Internet Payment Gateway	4/17	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,777,282 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	15,319 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/213 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	86/33 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	516/32	▲
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.